

EPISTOLÆ
RESPONSORIÆ DUÆ
A
THOMA SYDENHAM, M.D.

PRIMA

De MORBIS EPIDEMICIS
Ab Anno 1675. ad Annum 1680.

A D

Amplissimum, Doctissimumq; Virum
ROBERTUM BRADY M.D.
Collegii Cajo-Gonevillensis Custodem,
nec-non Regium in Medicinâ apud Cantabri-
gienses Professorem longè celeberrimum.

SECUNDA

De LVIS VENEREÆ
Historia & Curatione.

A D

Ornatissimum, Eruditissimumque Virum
HENRICUM PAMAN M.D.
Collegii Divi Johannis Cantabrigiensis
Socium, Academæ Oratorem Publicum, & in
Collegio Greshamensi apud Londinenes in
Medicinâ Professorem.

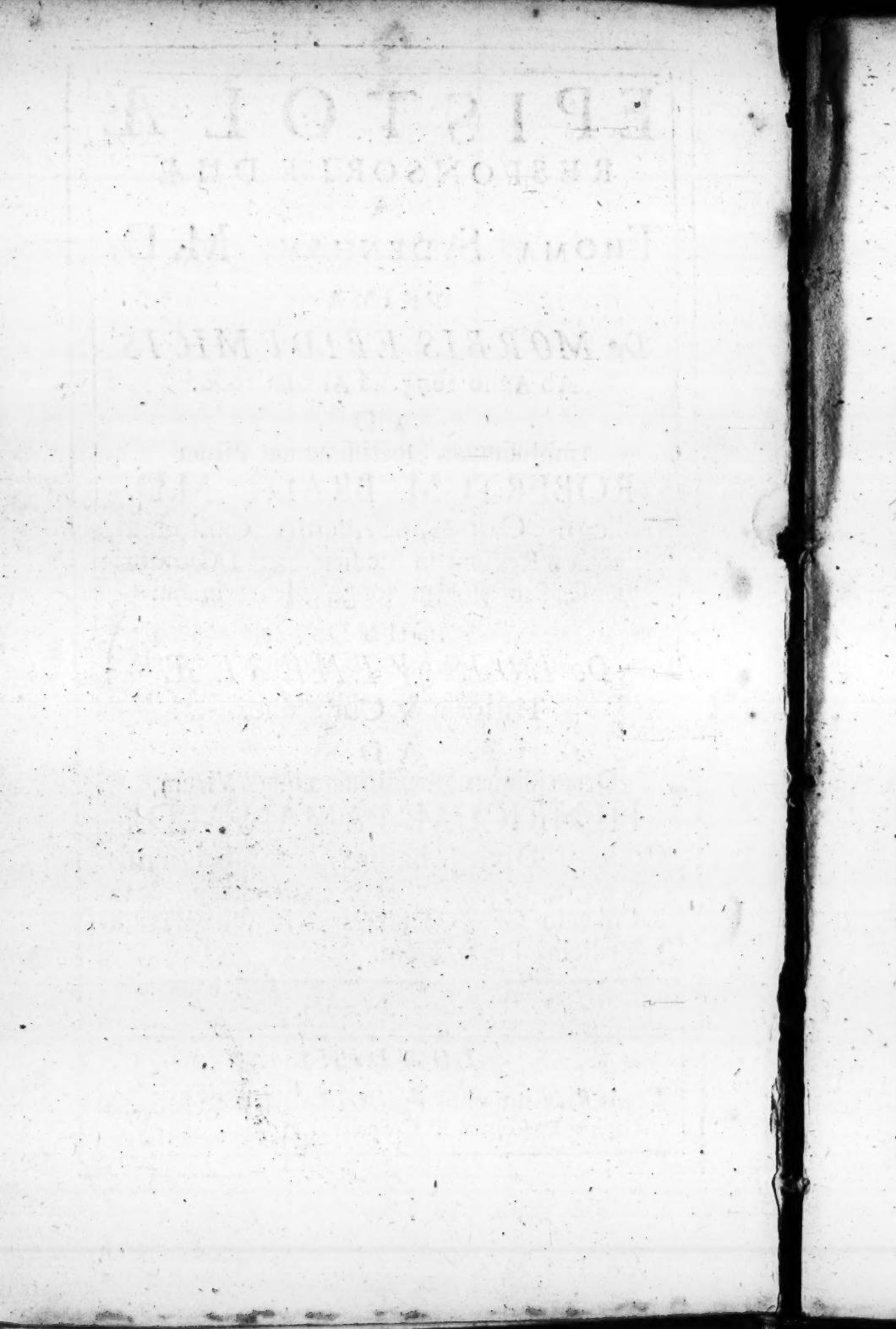

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis R.N. impensis Walteri Kettily, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Coemeterio D. Pauli, 1685.

Clarissimo Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Nemo uspiam Medicorum, Vir eruditissimus, adhuc vim aeris & influentiam in humana corpora attente perpendit, nec in vita nostra perennanda quas agit partes eorum uspiam consideravit satis, viresque quas exerit in fermentando, alterando, & circumducendo sanguinem, aut in motibus animalibus quibus cunque peragendis cuius sit energia, & efficacia horum non aliquis notavit; neque ejusdem temperiem naturalem, alterationes multipli-
tes & mutationes, quas Constitutiones haud perpe-
ram indigetas, ne leviter quidem, vel Medici, vel Historiae Naturalis Scriptores attigerunt, multo mi-
nus perscrutari fatererunt. Fieri sane nequit, cum in omnes corporis partes, etiam reconditissimas, aer se-
sese insinuet, quin quas subit alterationes & mu-
tationes à rebus quibus impregnatur easdem sanguini
& succis communicet, & imprimat; unde ut pluri-
mum ab hac vel illa prava aeris constitutione oritur
hujus vel illius indolis prava sanguinis Diathesis.
Optimo itaque consilio Observationes Medicas circa
morborum acutorum historiam & curationem juxta
varias annorum & eorundem partium constitutions
instituisti, cum in iisdem, aeris actiones in sanguinem,
succos, & spiritus presertim (si ipse non sit
spirituum materia) conspiciantur. Et nullus dubito
quoniam Februm indoles ab annorum temperie in quibus

EPISTOLA I.

grassabantur observata utilissimam, si non unicam, methodum constituit ad praxim stabilendam. Perge itaque, & sequa adhuc restant Observationes Februum annorum nuperrime elapsorum, fac ut palam fiant, quā in re quam maxime humani generis saluti prospicies.

In Sectione prima, Cap. quinto, libri tui, paucis egisti de usu Corticis Indici, & ejusdem exhibendi methodo. Evidem scio quosdam haud infimi subsellii Medicos, qui in magna quantitate & dosi sapientē cum exhibent; alios item qui ex eodem extracta, infusiones, & ex infusionibus julapia, & emulsiones conficiunt, quibus modis se non tantum Intermittentes, sed & continuas quasdam certò curare affirmant: Magnum procul omni dubio in curandis Intermittentibus est remedium. Ego quidem per 20 plus minus annos dictum Corticem variā formā & multiplici preparatione maximo cum successu exhibendum curavi. Si verò peculiare quipiam de usu hujuscē Corticis nosti, vel quid melius progrediente experientia fueris edocitus, id ne graveris precor in lucem proferre.

In curatione Rheumatismi frequentem Phlebotomiam, & larga manu celebratam tanquam necessariam proposuisti. Quarerem Ego annon rejectā tam severā & crudeli methodo, alia non humani sanguinis adeo prodigia, nec minus certa inveniri possit. Dum hoc agis, Dignissime Vir, malevolorum iugula, & invidorum stigmata atque calumnias sāt superque persentes; neque nunc minus quam olim nomini tuo aut fama parcent, licet ingenuis ferè omnibus displaceant, & candidi ribis, apud quos solenne est istiusmodi detractores despiciere. Ipsi vero, si Februum historiam longo usū comprobatam, vel earundem effectionis,

EPISTOLA I.

3

tias, causas, & differentias, vel veram tandem
Medendi Methodum expiscari volunt, Te Duce
& viam pramonstrantem sequi necesse habent; cum
vix, aut ne vix quidem, alia, vel earum naturam
investigandi, vel curandi ratio possit assignari.
Malte itaque esto, & sperne sciolorum dictoria;
sincerorum hominum ingenia excita; tu methodum
monstrasti; & si tua non placet, qui carpunt dent
politiorem & magis firmam. Vale, Vir Integerri-
me, qui hinc peragendis totam Medicorum turbam
merito devincies, inter reliquos vero,

Tibi jure meritoque amicissimum,

R. B R A D Y.

Cantabrigiæ,
Decemb. 30. 1679.

卷之三

Amplissimo Doctissimoque Viro

ROBERTO BRADY, M.D.

*Collegii Cajo-Gonevillensis Custodi, nec-non Re-
gio in Medicinâ apud Cantabrigienses Pro-
fessori longè celeberrimo.*

ME certè, Vir Humanissime, si quid in mor-
borum curatione profecero, ad omne id
cuivis efflagitanti impertiendum præce-
teris qui nunc sunt homines facillimum esse omnino
par est: si enim ea tantum mihi innotescant quæ
& reliquis mortalibus, (quod mihi plus satis con-
stat) nullo pacto mihi obsuerit levidensia ista & è
triviis desumpta evulgare; sin autem assicutus sim
aliquid quod è re Medica sit, & ad certiorem mor-
borum Therapeian faciat, non tam mihi laudi
dabitur, quam aliis daretur quibuslibet, ea in lu-
cem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis
plus minus triginta, & Calculo diu male multatus,
facile mecum reputo quam serio gauderem si quod
meis malis levamen aliorum indicio possit afferri.
Cùm autem paucissimis ingens illud privilegium à
Deo Opt. Max. concedatur ut publico commodo
hac in re inservire queant, iisque tantum quibus
è meliore duò quam mihi fixit precordia Titan,
votis agendum est, quod reapse effectum dare non
satis est virium: Semper enim existimavi neque id

sine ratione, majoris esse felicitatis certam vel levissimi alicujus morbi debellandi methodum agri mortalibus prodidisse; quam vel Tantali, quod aiunt, vel Crœsi thesauros accumulasse. Feliciorum hoc illum dixi; dicam & meliorem, sapientioremque: quod enim uberior & sapientia & bonitatis tuæ specimen quis potest edere, quam, cum se è communis generis humani natura decisum animadvertis, ea quæ molitor omnia ad publicam magis vobis utilitatem, quam ad suam ipsius, qui tam exilis totius particula & contempta res est, jugiter referre? Ut enim loquor cum maximo illo dicendi sentiendique magistro Cicerone meo, sui seculi, ne dicam universæ hominum naturæ Genio & lege omnium salutem singulorum saluti afferrent, sic Vir bonus & sapiens & legibus parens & ciuii officii non ignarus militari hominum, plus quam uniuersi alicujus, aut sua consulit. Cicero de fin. bon. & mal. Quinimo satijs liquet quòd cuncti facilius si hominem jugulare, boni viri erit eundem vel conservare, vel alios iis instruere præsidiiis quibus adjuti eum ab interitu vindicent, etiam auctore ultâ jam functo. Et vox illa planè in humana & scelerata audit eorum qui negant se recusare quòd minus ipsis mortuis terrarum omnium desagigratio consequatur. His autem impræsentiarum missis factis, fatendum est debere me eaqua de his morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, mutut exiliis, tibi plane aperire; Tibi inquam Eximio Viro, & Sparta quam ornas dignissimo; cuius rego & eruditio & probitati, animique candori ea triplex encomia quæ reliqua Togatorum Gens, inter quos nites. Prætereo etiam quantum tibi debeo gratiarum,

RESPONSORIA.

7

gratiarum, quod tam male habeant immerita illa quibus à nonnullis proscindor convitia; de quibus hoc habeo dicendum, quod si vita innocua hominis, qui neminem neque facto neque dicto læserat, me ab illis sartum tecum reddere valuerisset, anquam in me detonuerant. Cùm autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut spero, eveniet unquam, stat sententia non me ideo pletere quod alii deliquerint; id tantum ratus ad me attinere ut viri probi scilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas nostra.

Morem itaque geram in tradendis observationibus quæ mihi in morbis, de quibus sciscitabar, occurrerant. Primum autem agam de *Febris Intermittentibus* nunc apud nostros Epidemicis. Quoniam non abs re fore arbitror annos istos ordine sed breviter percurrere, qui illum excipiebant quo claudebatur *Historia Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per præterlapsos annos 15 grassabantur, & quædam obiter perstringere in eorundem curatione à me pridem notata. Quo facto melius innotescet quo tempore & quibus gradibus quæ jam obtinet Februm constitutio nobis obrepserit.

Annus 1676. eosdem peperit morbos quos genuerat Constitutio prostremo loco commemorata in dictis Observationibus, Annus
1676. viz. Annor. 1673, (in cuius Autumno ea se primùm exeruit) 1674, & 1675. At verò exolescente fermè hâc crasi, mitiores erant quam pro suo genio qui subpululabant morbi, & minus insuper Epidemici; non obstante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifestas aeris qualitates, quibus ab annis præcedentibus perquam ablude-

abludebat; cum & æstatis fervor, & frigus hyemis omnes fermè annos quorum memoriam habemus longo intervallo superaverint. Et cum tam ingens tempestatum discrepantia similes tamen morbos produceret, satis hinc liquet non tam manifestam quam occultam aeris temperiem Epidemicis morbis favere. At vero fatendum est morbos eosdem quoad symptomata quedam aliquando à manifesta aeris diathesi pendere, quod & *Morbilli* & *Cholera Morbus* hoc anno invadentes testatum faciunt; de quibus breviter agam.

Morbilli enim nascenti anno coorti, licet non admodum Epidemici, id tamen eximii habebant quod solito longius procurrerent: nam cum pro more suo mense primùm Januario comparentes, ad Äquinoctium usque vernum ingravescerent, dein paulatim imminuti cum Solstitio astivo fere expirarent, hoc anno ad Äquinoxium fermè Autumnale pertingebant, ab æstatis calore, nisi fallor, multo viribus quo diutius obsisterent. Neque tamen Methodum Medendi ab usitata illâ diversam postulabant.

Exente æstate *Cholera Morbus* epidemicè jam sicciebat, & insueto tempestatis calore evertus, atrociora Convulsionum symptomata, eaque diutiora secum trahebat quam mihi prius unquam videre contigerat. Neque enim solum abdomen, uti alias in hoc malo, sed universi jam corporis musculi, brachiorum crurumque præ reliquis, spasmis tentabantur dirissimis, ita ut æger è lecto subinde exiliceret, si forte extenso quaquaversum corpore eorum vim posset eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam à jam receptâ medendi rationem sibi vendicabat, *An-*
dyna

dyna tamen fortiora, eaque s̄apius ingerenda quām
aliās solebam, omnino indicabantur. Ex. g. Ad
quendam vocatus per id temporis truculentissimo
illo, quod modo descripsi, symptomate tantum
non enectum, (me autem comitabatur *Carolus*
Goodall M. D. cuius animi Candor, Probitas illi-
bata, summus in me amor, labor improbus in
morbis dignoscendis curandisque unā cum nomine
mihi semper occurunt) & enormi vomitione,
spasmorumque violentiā animum agentem, cum
sudore frigido, & pulsu vix micante, guttas 25.
Laudani Liquidi, à me jam olim publicati, in cochl.
1. Aq. *Cinnamomi fortis* exhibendas curavi, veritus
sc. ne vehiculum paulò copiosius medicamento re-
jiciendo (quod in vomendi tam impenso conamine
perspē fit) ansam daret: dein lecto assidens
quasi ad semihoram, & expertus Remedii vires
nec Vomituritioni compescendæ, nec sedandis
Convulsionibus adhuc pares esse, toties illud ipsum
repetere, & dosin in tantum augere cogebat (in-
terposito tamen spatio, ut quid à jam ingestō mihi
foret sperandum priùs ediscerem, quām novas ad-
ferrem suppetias) donec tandem pervicacissima
illa symptomata sub jugum victoris mitterentur,
quod tamen vel minimo corporis motu excitata
denuo excutere satagebant. Seriò itaque impera-
vi, ut & corporis quieti modis omnibus indulge-
ret ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum,
sed in minori dosi, subinde assumeret, etiam post-
quam convaluerit, ad *huius* sc. confirmandam;
quod nobis ex animo cessit.

Neque est cur me quispiam justo audaciorem pro-
nunciet, eo sc. nomine quod tantam *Laudani Li-
quidi* vim agro infundere non dubitaverim; cùm
judice

judice experientiā certò constabit, quod in quibus affectibus ex *Opio* parata indicantur (sunt autem tres, *Vehemens Dolor, Vomitus vel Dejectio enormior, & insigniores spirituum animalium æragia*) in iis & Remediis Dosis & repetendi vices cum symptomatis magnitudine omnino sunt conferendæ. Quæ enim dohis remissiori symptomati coercendo par est, ea ab alio fortiore superabitur; & quæ alias ægrum in manifestum vitæ discrimen conjiciet, eundem impræsentiarum ab orci faucibus liberabit.

Atque hi sunt morbi isti qui hoc anno
Annus populabantur, iidem sc. ut jam innui, cum
1677. morbis trium annorum præcedentium.

Quales autem fuerint qui annum sequentem *viz.* 1677. funestaverint, non habeo dicere. Cùm enim molestissimo sanguinis niictu, à motu vel levissimo, sub anni initio male multarer, neque ità diu postea Podagrâ etiam, quæ non jam tam artus quam viscera fævissimo dolore excruciat, accedentibus insuper virium & appetitus prostratione, crurum tumore, aliisque symptomatis non minus periculosis (Quem, si tūm fuerim extinctus, mors certè non tam à bonis quam à malis abstraxisset, haud equidem repugnantem) me domi meæ ad menses tres continere, deinde redintegrandæ sanitatis causâ per idem ferè spatum rusticari cogebat: *Autumno* reversus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde sparfas esse (quarum tamen pars maxima ægros non in urbe primùm invaserat) ab amicis didici; cùm autem mihi per valetudinem non licet ægros inviseré, de hoc anno nihil melius silentio possum adferre.

Proximi

Proximi anni (viz. 1678.) *Constitutio prorsus immutata Febris Intermittentibus* (quæ jam ab anno 1664. ad tredecim sc. annos, urbe ferè exulaverant, nisi quod nonnullos sporadicè occuparent, vel ex agris forte comitarentur) usque adeo favebat ut Epidemicæ rursus audirent; neque cum tantum gradum hodiè tuentur, quin & fines latius proferent, donec hæc, à quâ pendent, aeris *siddosis* suam ~~an~~ ^{an} attigerit. Quantumlibet autem dictæ intermitterentes pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortæ, eo usque tamen exente Æstate & Autumno subeunte præ ceteris faviebant, ut nulli amplius morbo Epidemici nomen reliquerent. Hyeme vero paululum fatiscentes *Variolis* locum cedeabant, atque aliis insuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur, donec Intermittentibus apta tempestas in orbem rediret.

Sed ut jam edisseram quæ de harum Febriū & naturâ & causis sedulâ observatione assecutus sum: imprimis notandum est, quod licet olim *Quartana* frequentius occurserent, nunc dierum aut *Tertiana* erant, aut *Quotidiana*, (nisi quis postremas has *Duplices Tertiarias* malit appellare) & pariter quod licet *Tertiana* & *Quotidiana*q; aliquando cum rigore atq; horrore invadentes, subsequente primum calore, mox etiam sudore, tandem in omnimodâ ~~an~~ ^{an} *repega* definerent, atq; post statam periodum ægros de novo lacererent; ne hunc quidem jam morem servabant ultra tertium quartumve *Paroxysmum*; maximè si æger lecto addicretur, & assumptis Cardiacis calidioribus oleum camino, quod aiunt, addiderit. Postea vero Febris hæc eæ usque etiam præter indolem suam incrudecebat ut *Intermissionis* loco *Remissionis*. m

missionem tantum ægro concederet; & magis indies ad Continuarum speciem accedens, tacto Cerebro tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod spectat; jam à multis annis mihi innotuit quām sit periculoseum eam in Tertianis & Quotidianis (quæ cùm recentes sint nullum-que typum induitæ in continuitatis viciniâ adhuc harent) per sudorifica moliri: quamvis enim notissimum sit simul cum sudore prorumpente inquietudinem atone alia symptomata statim evanescere, & ~~æterpicias~~ succedere, & ex consequenti huic paululum esse indulgendum, saltē non esse obſiſtēdā Paroxysmo fatiscente, tamen est compertissimum quòd si justo copiosius eliciatur sudor, quæ Intermittebat Febris jam fit Continua, ægerque tanquam incerto aleæ casu in vitæ discriminē versatur, hic servatur, perit ille. Ratio est hæc, niſi mea me fallit conjectura, quòd sc. iſtiuſmodi profusus sudor, cùm materiæ febrilis, paroxysmi calore eo usque evectæ ut jam per despumationem ejici possit, modum exuperet, exterminatā eā parte quæ unico Paroxysmo respondet, de reliquo sanguini incendendo impenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationum, Venæ-ſectionis v. gr. & Catharfeōs incommoda (quarum utræque relaxando tonum sanguinis morbum protrahunt) dum mecum perpendarem, *Peruvianus Cortex* certissimam mihi spem fecit; de quo verè affirmare possim, non obſtante tam vulgi quām perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali ægris accidisse ab ejus usu vidisse unquam, vel cuni ratione suspicari potuisse, niſi quòd illi qui longum & repetitum corticis Peruviani uſunt experti ſunt (ut in *Capite de Rheumatismo præmonstraverim*)

straverim) in speciem quandam *Rheumatismi Scorbutici* nonnunquam incident. Hoc autem malum per quani raro ex hac occasione nascitur, & quando accidit facillime Remediis ibidem descriptis cedit.

Et profectò si tam effectorum durationem quam Corticis hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia quotquot sunt remedia deferre nullus dubitarem ; cum non tantum in hoc morbo insignium esse virium deprehendatur, sed & in Uteri & Ventriculi etiam affectibus : Tantum abest ut de ejus infalubritate merito quis conqueratur.

His autem potissimum de causis, nisi fallor, dictus Cortex male audit. Primò quia plurima illa horrendaque symptomata quæ Febres Intermittentes jam diutius ægrum cruciantes comitantur, etiam ubi ne minimum quidem Corticis degustaverit, Cortex, vel semel assumpto, imputantur. Secundò quia cum occultâ vi & non per sensibilem aliquam evacuationem morbum averruncet, statuunt plerique materiam morbum committentem quæ propelli debuerat, tanquam hostem intra mœnia vi Cortex astringente inclusam latere, novos dataram tumultus, atque ægrum non penitus evasisse cum adhuc catenam trahat. Ast hi non satis attendunt Sudores paroxysimum finientes id omne quod in lucido sanitatis intervallo accumulabatur prorsus eliminasse, manere tantum morbi seminum tempore maturandum ; quodque Cortex fugientem paroxysmum à tergo urgens, & intercepto qui debuerat subministrari morbi commeatu sive somite, non potest in sanguine retinere quod jam in illo non nisi tanquam in embryo reperitur ; ac proinde

proinde neque strangulationum neque obstructio-
num quæ vulgo objiciuntur, reus est peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus Corticem vi
suâ astrictoriâ Febres fugare? Qui id probare ve-
lit necesse erit ut priùs alia astringentia pari vir-
tute prædicta in medium afferat; mihi certè vel
eorum fortissima adhibenti in experimentum non-
dum è voto cessit. Quid quod illos etiam sanat
qui ab ejus usu tanquam à Cathartico assumptio
(quod nonnullis accidit) frequenter alvum depo-
nunt? Id vero demum est rectè sapere suo se quæm-
que pede ac modulo metiri. At si quis fucum
sibi faciens, aliis se præditum esse facultatibus ex-
istimaverit, quām quæ inserviunt percipiendæ vel
Naturali Theologia (ut Deo sc. rerum omnium
Architecto & Moderatori debita veneratio cum
profundissimâ animi prostratione jure merito exhi-
beatur;) vel *Philosophia Morali* (ut virtutem ex-
erceat, & mores tam ad privatum quam publicum
Societatis Humanæ bonum accommodet;) vel de-
nique *Arti Medica*, *Mathematica*, & *Mechanica*
(quibus vita communis adjuvatur:) Hic primùm
Hypothesin aliquam è schola *Naturalis Philosophia*
de promat, quā vel unicam differentiam spe-
cificam rerum in naturâ possit enodare; ex.gr. rati-
onem reddat quare *Gramen* omne viridi ubicunque
colore, nusquam alio cernitur infectum, &c. Hoc
si effecerit in ejus castra haud invitus transeam;
sin aliter, non verebor dicere quid Medici cura
omnis atque industria in expiscandâ Morborum
Historiâ, iisque remediis adhibendis, quæ Experi-
entiâ Indice ac Magistrâ eosdem valent depellere,
debent collocari; observatâ tamen istâ Medendi
Methodo quam recta ratio (non speculationum
com-

commentis, sed trito & naturali Cogitandi modo innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis quod usu didici de Methodo quā *Cortex nobis usurpan-*
dus venit.

Cortex Peruvianus, cuius *Pulvis Patrum vulgo* nomine insignitur, annis abhinc quinque & viginti (si benè memini) apud Londinenses nostros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maximè Quartanis, primum cœpit inclarescere. Idque optimo sanè jure, cùm hujuscemodi morbi rarissimè ab ullo alio sive Remedio sive Methodo Mendendi antea expugnarentur, unde etiam opprobria Medicorum & erant & audiebant. At verò non ita multo tempore elapso, duabus de causis, non quidem levibus, damnatus in desuetudinem prorsus abiit. Primò quia paucis horis ante adventum Paroxysmi, pro recepto id temporis more, exhibitus ægrum nonnunquam è medio tolleret ; quod & civi cuidam Londinensti eidemque Senatori Urbano, *Underwood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter* in vico vulgo dicto *Black Fryars* Pharmacopœia memini accidisse. Funestior hic pulveris exitus, quamvis oppidò rarus, Medicos tamen paulò cordatiores ab ejus usu meritò retraxit. Secundò quia æger ope pulvris à Paroxysmo alias invasuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies 14 recidivam ut plurimum pateretur, in morbo scilicet recenti, necdum temporis cursu suoque Marte commitigato. Maxima pars hominum his permota rationibus spem de hoc pulvere jam pridem conceptam protinus abjiciebat : Neque enim tanti æstiniabant Paroxysmum ad paucos dies protelare, ut se eo nomine in vita discri-
men à pulvere intentatum induci paterentur. Ego
verò

verò jam ab aliquot retro annis haud vulgarem
hujus Corticis vim serio perpendens, animoque
revolvens, non alio magis quām hoc Herculeo
medicamento Febres Intermittentes debellatas iri
confidebam, si qua par erat curā accederet, &
diligentia. Diu itaque multumque apud me age-
bani, ut & *Periculo* à pulveris usū impendenti,
& *Recidiva* intra paucos dies subsecuturæ (quæ
duo erant amolienda incommoda) possem occur-
rere, atque ægrum hujus ope ad perfectæ sanita-
tis gradum promovere.

Primo *Periculum* quod minitabatur, non tam ex
ipso Cortice natum arbitrabar, quām ex eo quod
minus opportunè ægro ingereretur: cùm enim
vis ingens materia febrilis diebus à Paroxysmo
vacuis in corpore fuerit aggesta, pulvis prædictus,
si immediate ante Paroxysmum deglutiatur, facit
quo minus materia morbifica ipsā naturā methodo,
Paroxysmi scilicet impetu, possit eliminari, quæ
proinde præter fas inclusa ægrum in vitæ discri-
men solet conjicere. Hoc ego me malum pro-
pulsare posse existimabam, materiaque pariter fe-
brili de novo generandæ obicem ponere, si ubi pri-
mum Paroxysmorum unus affigere desierit, con-
festim pulverem exhiberem quo infecuturus suf-
flaminaretur, & diebus Intermisionis statis sub-
inde vicibus eundem repeterem usque dum novus
invaderet Paroxysmus, atque ita paulatim tutó-
que proinde sanguinis massam salutiferā Corticis
virtute penitus inficerem.

Secundo cùm *Recidiva*, (quæ intra dies 14 ple-
rumque accidebat) ex eo mihi videbatur nasci quod
fanguis non satis exaturaretur virtute Febrifugi,
quod utut efficax, unā tamen vice morbo penitus
exter-

exterminando par non fuit, idcirco autumabam nihil ad eam præcavendam æquè posse conducere atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad præsens morbo, justis semper intervallis, antequam scilicet vires præcedentis dosis prorsus elanguescerent.

His itaque rationum momentis innixa mens eam, quā jam utor, mihi methodum dictabat. Ad xgrum *Quartanā Febre* laborantem accersitus (*die Luna v. gr.*) si Paroxysmus eodem die fit invasurus, nihil prorsus moveo, sed id tantum ago ut spem faciam eum à proximè venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermisionis (*Martis sc. & Mercurii*) Corticem exhibeo hunc in modum. Rx *Cortic.* *Peruv.* *subtiliss.* *pulverat.* ʒ j. cum s. q. syr. *Caryophyl.* vel de Rosis siccis, f. *Electuar.* dividendum in 12 partes, quarum unam capiat quartā quāque horā, incipiendo immediate post paroxysmum, superbibendoque haustum vini cuiuslibet. Vel, si *Pilula* magis arrideant, Rx *Cortic.* *Peruv.* *subtiliss.* *pulv.* ʒ j. cum s. q. syr. *Caryophyl.* f. *Pil.* *mediocris magnitudinis,* quarum capiat vij. quartā quāque horā. Sed minori cum molestia, eodem tamen fructu, hujus *Pulveris uneia una* admisceri poterit libris duabus *Vini Claret*, atque ejus cochl. viij. vel ix. exhiberi iisdem quæ dicta sunt temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxysmus, nihil impero, cum ut plurimum nullus accedat, reliquis materiæ febrilis per solitos sudores, qui præcedentem paroxysmum absolvunt, despumatis ejetisque è sanguine, atque intercisâ novâ minerâ vel somitis accumulatione repetito pulveris usu, diebus Paroxysmos disterminantibus adhibiti.

Verum enimverò ne morbus denuò recrudescat (quod è prædictis incommodis erat alterum) *die octavo* præcisè à quo postremam dosin æger et lumpsit eandem præfati pulveris quantitatem, (*Unciam sc. in partes 12 divisam*) eadem quâ prius methodo, certo certius exhibeo. Quamvis autem reperita hoc modo semel Medicatio persæpe morbum conficit, non tamen prorsus in tuto collocatur æger, nisi Medico tertio quartóve eandem methodum eodem temporis intervallo iteranti parere non gravetur; maxime ubi sanguis à prægressâ aliquâ evacuatione fuerit debilitatus, aut se æger incautius auræ frigidiori feriendum exposuerit.

Verùm et si hoc remedium nullâ purgandi vi polleat, tamen ob peculiarem quorundam corporum temperiem atque idiosyncrasiam persæpe accidit, ut ab ejus usu tanquam à Cathartico fortiori assumpcio æger violenter expurgetur: In hoc casu omnino oportet ut *Landanum* cum eo exhibeatur, quo minus hanc operationem, tam suæ naturæ quam morbo planè contrariam, ciere valeat, neque pulvis justo citius per alvum expulsus disperdatur, antequam suo furgeretur munere. In hoc itaque casu *Laudani* ejusdem *gut. x.* Vino instillari jubeo, & post alternam pulveris dosin assumi, modò Diarrhœa perstiterit.

Dicta Methodus usu mihi venit in cæteris Intermittentibus sive *Tertianis*, sive *Quotidianis*; utraque enim statim à finito Paroxysmo aggredior, & repetito per jam commemorata Paroxysmorum intersticia medicamine (quantum scilicet earum fert indoles) urgeo atque à tergo premo; hoc tamen discrimine quod cum Quartana rarissimè nisi *Uncia una* in doses dispergitâ, reliquæ *sex Drachmis* possint

possint ita expugnari, ut inducias saltem concedant.

At verò Tertianæ, Quotidianæque, et si post unum alterumve Paroxysmum omnino videantur intermittere, tamen non ita rarò (quod & à me antè est notatum) postea ad Continuarum fere speciem vergunt, & ad Remissionem tantùm, etiam diebus quæ Intermisionem pollicebantur, accedunt ; præsertim ubi æger lecto defixus regimine justo callidiore, aut medicamentis Febri per sudores ejicienda dicatis fuerit multatus. Hoc in casu à remissione quantumlibet exigua (id enim mihi unum superest) ansani arripiens, pulverem quam proxime à Paroxysmo (quantum conjecturâ valeo)ingerendum propino, nempe quartâ quaque horâ ut modò dixi, ne quidem ipsum morans Paroxysmum, cùm aliter in spatio interjecto plus satis brevi alexeteria Corticis vis sanguini impertiri nequeat.

Cùm autem Febres quæ jam apud nos græstantur, et si post secundum tertiumve paroxysmum repone-re se in classem Continuarum nitantur, tamen ad Intermittentes debeant referri ; nulla mihi est religio Corticem vel in maximè Continuis hujus speciei sumendum proponere, qui dicto more iteratus ad apyrexiam certò agrum perducet, modò assiduus Lectuli calor, & intempestivus Cardiacorum usus continuatatem Febri non conciliaverint ; quo in casu Peruvianum corticem nihil quicquam profecisse plus semel observavi. Neque mihi unquam contigit ut viderem Vinum in quo propinatur Cortex (quod jure quis possit suspicari) febricitanti obfuisse ; è contrà verò calor, sitis, cæteraque Febris Symptomata ut plurimum post

assumptam hujus remedii quantitatem sufficientem, mox evanescent, vino haud obstanti. Hic autem observandum, quod quo magis Febris sive sponte suâ, sive regimine calidiori ad Continuitatem accedat, eo major Corticis quantitas exhibenda; ita ut nonnunquam viderim morbum hunc non nisi sesqui-unciae, vel unciis ejusdem duabus cessisse.

Cum vero sint aliqui qui Corticem hunc nec in Pulveris formâ, nec Electuarii, nec tandem Pilularum ferre queant, his ejusdem infusum in frigido factum propino; 3 ij. sc. *Corticis grossè pulv-
rati in Vino Rhenani* ib. ij aliquandiu macero. Liquor hic per manicam Hippocratis sapiuscule trajectus, colore limpidus adeò non officit, ut vel delicatulorum palato arrideat; ac dictæ Infusionis Unciae quatuor ad dies aliquot factæ, virtutem Drachmæ unius Corticis in pulvere exhibiti videntur continere. Quæ cum nec ingrata sit, nec ventriculum premat, duplo frequentius usurpari poterit, quam reliquæ ejusdem remedii formulæ, nempe donec Paroxysmi terga dederint.

Quandoq; accidit ut in hoc morbo male formato, neendum in typum regularēm evesto, ager ob vomitionem fere continuam Corticem deglutitam, quacunque demum formâ exhibeat, retinere nequeat. In hoc casu vomitio prius est compescenda quam Cortex propinetur. Ad quem scopum collimans jubeo, ut sexies vel octies spatio duatum horarum succi limonum recens expressi Cohl. j. cum salis Absinth. 3 j. affamat: Deinde Laudan. tiquid. gur. xvj. cum aq. Cinnamom. fort. Cohl. j. Ac brevi post, si vomitus cessaverit, usum Pulv. Peruv. aggrediatur.

Pro Infantibus, quorum etas tenella vix feret ut aliâ formâ hoc remedium assumatur (saltem eâ quantitate quâ devincatur morbus,) sequens Julapium præscribere soleo. Rx aq. Cerasor. nigr. & Vini Rhenani an. 3ij. Cort. Peruv. subtilissimè pul. 3iij. syr. Caryophil. 3j ms. f. Julap. Cap. Cochleare unum alterumve pro ratione etatis, quartâ quâque horâ, donec paroxysmi non amplius discrucient ; instillando alternis dosibus, si Diarrhœa adfuerit, Landani liquidi gutt. i. vel ij.

Observandum est insuper, quod cùm breviter Paroxysmorum interstitia in Tertianis & Quotidianis Intermittentibus non satis temporis concedant ad sanguinem febrifugâ Corticis virtute plenè exaturandum, fieri non potest ut æger proximum à prima medicatione Paroxysmum, uti in Quartana solet evenire, certò effugere valeat, sed in his medicamentum sape non nisi post biduum promissam curationem absolvet.

Animadvertisendum autem quod si æger, non obstante abundanti cautelâ superius traditâ, nihilominus recidivam patiatur (qua in Quartana ipsa rarius accidit, quam in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit non nimium pertinaciter insistere methodo Corticis per dicta intervalla exhibendi, sed pro suo judicio aliis modis curationem aggredi; cui præ ceteris *Decoctum amarum*, quod appellant, magnopere conducere vulgo creditur.

Dietam quod spectat ceterumque regimen, nec à cibo nec à potu arcendus est æger, qualis qualis is demum fuerit qui ad stomachum facit ; Fructibus tamen horariis & liquoribus frigidis (utpote & infirmandæ sanguinis massæ, & Febri postlimino reducente admodum conferentibus)

semper exceptis. Vescatur itaque carnibus enpeptis & eucy whole, & vino modicè utatur pro potu ordinario ; quā re solā ægros nonnunquam restitui, etiam eos quorum corpora ob frequentem febris recursum contra Corticem quasi communita, salutiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque verò se temerè auræ frigidiori committere debet æger, donec sanguis pristinum vigorem de novo obtinuerit.

Hic autem advertendum, quòd cùm de Febris Intermittentibus olim agens ægrum sublato morbo sedulò purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis solum febris quæ vel sponte suâ, vel alio sive medicamento sive methodo præter Corticem Peruvianum erant debellatæ. Etenim Curatio, cùm huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione nec eget, nec eandem planè fert. Ita potenter dictus Cortex sine ope Catharticorum non solum Paroxysmis, sed & Dyscrasie quam corpori iidem infixerunt, subvenit. Vitanda itaque ante omnia Evacuationes qualescunque, cùm vel blandissima Catharsis, quinimò Enema è lacte Saccharato in morbi discrimen certissimè, fortè in morbum ipsum denuò ægrum conjiciet.

Hic autem commemorare libet, quod sub primos hujus Constitutionis annos symptoma quoddam insigne Febris Intermittentibus quandoque supervenerit. Nempe earum Paroxysmi non cum rigore & horrore, quas postea Febris excipit, invadebant, sed æger iisdem planè symptomatis tentabatur ac si Apoplexiæ verâ laborasset, quæ tamen nihil aliud esset, utcunque hunc affectum æmulatur, quām ipsa Febris caput impetens ; ut ex aliis signis ita ex colore urinæ satis liquebat ; quæ in Inter-

Intermittentibus ut plurimum rubore saturato extat, qualis cernitur in urinâ eorum qui Ictero laborant, et si non adeo intense rubet, & pariter sedimentum deponit pulverem laterum fere referens. Hoc autem in casu quantumlibet evacuationes omnes, cujuscunque demum generis sint, indicari videntur, ad revellendos scilicet ex cerebro humores, ut in Apoplexiâ primariâ fieri solet; eadem tamen omnino omittendæ sunt, utpote quæ originariæ hujus symptomatis causæ, Febris nempe Intermittenti prorsus adversentur, ac proinde mortem accersant; quod & ipse novi. At è contrâ expectandum donec paroxysmus sponte suâ evanuerit, quo tempore Cortex, modo citius idem ingeri non poterit, quamprimum est exhibendus, & in Intervallis ab hujusmodi accessionibus liberis idem sedulo repetendus, usque dum perfectè convaluerit æger.

Nonnunquam accidit, et si perquam raro, ut Senes qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venæ-sectionibus & Catharticis imperite fuerint multati, in Diabetem incident, etiam Febris jam perfectè fugatâ. Etenim cum sanguis eorum abhinc debilitatus assimilandis succis ei illatis prorsus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc & inconcocti exitum sibi querunt, proindeque præ ingenti urinæ copiâ, quoties eam reddunt, excretâ, sensim vires labefactantur, & quasi substantia Corporis per hanc Cloacam exinanitur. In hoc affectu, uti & in omni Diabete, ex quâcunque *προόδος* originem ducat, Curativa Indicationes ad sanguinem invigorandum corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinæ præternaturalēm restringendum, omnino dirigendæ sunt.

Ut

Ut & Theriac. Androm. 3 i b conserv. flaved. An-
rant. 3 j. Diascordii 3 b. Zinzib. condit. & nuc.
moschat. condit. an. 3 iii. pulv. e chelis Cancer. compos.
3 i b. Cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hispan.
Coral. rubr. prep. & trochisc. de terra Lemnia an. 3 j.
boli Arm. 3 j. Cam. Ar. 3 b. cum s. q. syr. de ros. seccis f.
Elettuar. de quo sumat. ad magnitudinem nuc. mosch.
maj. manè, horà quintâ pomerid. & nocte per mensem
integrum, superbibendo seq. infusionis Cochl. vj. R. rad.
Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an.
3 b. fol. absinth. Rom. marrub. alb. Centaur. min.
& calamynth. an. M. j. Baccar. Juniper. 3 j. Inci-
datur minutim, & infundantur Vini Canarini tb.
v. stent simul in infusione frigidâ. Coletur tantummodo
tempore usus. Vescatur cibis iuxtaois, viz. Carne
vitulinâ, Vervecinâ, &c. Abstineat ab esu olerum
& fructuum qualiumcunque, & singulis pastibus
bibat vinum Hispanicum.

Eâdem ferè methodo atque iisdem remediis con-
tumax iste & diuturnus affectus, Fluor. sc. mulie-
bris, sanatur ac Diabetes modo dictus: nam utro-
bique Indicationes curativa eâdem sunt, quantum-
eunque inter se hi duo morbi dissidere videantur.
At in fluoris muliebris curatione Venæ-sectio semel
celebrata, ac postea Catharsis ex Pil. Coch. maj. 3 j.
tribus vicibus repetita Corrobantium usui præmitti
debent, deinde verò per totum processum omnino
omittendæ; cum quilibet evacuatio evertit quic-
quid corroborans substruxerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruviani Corticis usu summatis
dicenda: Neque enim Remediorum pompe libuit
indulgere: Cum sanè qui aliquid Cortici adjici-
unt præter vehiculum eidem in ventriculum trans-
mittendo necessarium, aut ex ignorantia peccant,

ut

ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir Probus ex animo abhorrebit; qui cùm pars sit ejusdem communis naturæ, ut ὁμοφύλος fraudem faciat nullo unquam privato suo commodo poterit adduci. Quod supereft, si etati placuisse ad ea animum adverterere quæ annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quæ & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sc. Cortex in interjectis Paroxysmorum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti ægro jam convalescente; viverent fortassis haud pauci eorum quos jam terra tegit; ut ut homines vilipendant tenues sancè illos conatus nostros communi omnium bono dicatos, & monita spreverint ibidem dictata verbis insequentibus, quibus ea breviter continentur quæ hic fusus explicare visum est, viz.

Curandum est ante omnia ne præmature nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quam morbus suo se Marte aliquantis per proriverit (nisi collabescentes & jam fractæ agri vires eundem temporius sumendum esse dictaverint;) neque enim illud solum est metuendum ne à prepropero ejus usu inefficax iste reddatur & spem agri fallat, sed etiam ne de agri vitâ agatur, si sanguini omni fermentationis nisi se despumanti derepente injiciamus remoram. Proximo Loto, neque Catharsi, multò minus Venæ-sectione, subducenda est materia Febrilis pars aliqua, quo liberius cortex suo fungatur munere: cùm enim ab utrāque labefactetur quadanterius æconomia corporis, eo promptius certiusque recrudescet Paroxysmi, evanescere semel pulveris vi. Mibi etiam magis è re fore videtur ut sanguinem dicto medicamine sensim longiore regne à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quam

Ut Rx Theriac. Androm. 3 i b. conserv. flaved. Auran. 3 j. Diascordii 3 b. Zinzib. condit. & nuc. moschat. condit. an. 3 iii. pulv. è chelis Cancr. compos. 3 i b. Cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hispan. Coral. rubr. præp. & trochisc. de terra Lemniæ an. 3 j. boli Arm. Dij. Gum. Ar. 3 b. cum s. q. syr. de ros. siccis f. Eleuthnar. de quo sumat. ad magnitudinem nuc. mosch. maj. manè, horà quintâ pomerid. & nocte per mensem integrum, superbibendo seq. infusionis Cochl. vj. Rx rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an. 3 b. fol. absinth. Rom. marrub. alb. Centaur. min. & calaminth. an. M. j. Baccar. Juniper. 3 j. Incidatur minutim, & infundantur Vini Canarini tb. v. stent simul in infusione frigidâ. Coletur tantummodo tempore usus. Vescatur cibis evnératis, viz. Carne vitulinâ, Verveticinâ, &c. Abstineat ab esu oletum & fructuum qualiumcunque, & singulis pastubus bibat vinum Hispanicum.

Eâdem ferè methodo atque iisdem remediis contumax iste & diuturnus affectus, Fluor. sc. muliebris, sanatur ac Diabetes modò dictus: nam utробique Indicationes curativaæ eâdem sunt, quantumcunque inter se hi duo morbi dissidere videantur. At in fluoris muliebris curatione Venæ-sectio semel celebrata, ac postea Catharsis ex Pil. Cochl. maj. Dij. tribus vicibus repetita Corroborantium usui præmitti debent, deinde verò per totum processum omnino omittendæ; cum quælibet evacuatio evertit quicquid corroborans substruerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruvianî Corticis usu summatim dicenda: Neque enim Remediiorum pompa libuit indulgere: Cum sanè qui aliquid Cortici adjiciunt prater vehiculum eidem in ventriculum transmittendo necessarium, aut ex ignorantia petcant,

ut

ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir Probus ex animo abhorrebit; qui cùm pars sit ejusdem communis naturæ, ut ὁμοίωσις fraudem faciat nullo unquam privato suo commodo poterit adduci. Quod supereft, si atati placuisse ad ea animum advertere quæ annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quæ & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sc. Cortex in interjectis Paroxysmorum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti ægro jam convalescente; viverent fortassis haud pauci eorum quos jam terra tegit; ut ut homines vilipendant tenues sanè illos conatus nostros communis omnium bono dicatos, & monita spreverint ibidem dictata verbis insequentibus, quibus ea breviter continentur quæ hic fusus explicare visum est, viz.

Curandum est ante omnia ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante sc. quād morbus suo se Marte aliquantis per protriverit (nisi collabescentes & jam fractæ agri vires eundem temporius sumendum esse dictaverint;) neque enim illud solum est metuendum ne à præpropero ejus usu inefficax iste reddatur & flem agri fallat, sed etiam ne de agri vitâ agatur, si sanguini omni fermentationis usu se despumanti derépente injiciamus remoram. Proximo Loco, neque Catharsi, multò minas Venæ-sectione, subducenda est materia Febrilis pars aliqua, quò liberius cortex suo fungatur munere: cùm enim ab utrāq[ue] labefactetur quadanteus economia corporis, eo promptius certiusque recrudescens Paroxysmi, evanescere semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur ut sanguinem dicto medicamine sensim longiore que à Paroxysmis intervallo leviter inficiamus, quād

quam ut uno omnino ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur quo suum opus pleniū absolvat, & evitatur quicquid id est periculi quod agro poterit oriri ex subito isto atque intempestivo nimis sulfamine, quo Paroxysmum jam invalescentem atque omni se ope exerentem conamur opprimere. Postremò brevibus ipsis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus antequam altera exhibetur: crebrà enim repetitio ne istà èveq; tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductis rationibus hanc ego methodum cateris antepono. Peruviani corticis 3 j. cum syrup. Rosar. rub. 3 ij. misceatur; ager verò quantitatè Nucis moschatae majoris mane & serò quotidie devoret diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec confessionem omnem absumperit. Repetatur porrò ad tres alias vices interiectis semper diebus quatuordecim. Morb. Acut. Histor. 1. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex suprà laudatus in Febribus hisce medendis omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facile præripiat, attamen in Tertianis Vernalibus, si modo ager sanguineo temperamento prædictus esset, atque etiam atate floreret, Remedia sequentia curationem absoluisse observavi. Ex. gr. Mittatur sanguis è brachio die à paroxysmo libero, & post aliquot horas eodem die exhibetur Emeticum ex Infusione Croci Metallorum; ita tempus præfigendo ut Vomitorium opus suum absolvat ante Invasionem paroxysmi insequentis, quo elapsò immediate aggrediatur usum sequentium. Rx Extracti gentian. Absinth. & Centaur. min. an. 3 ij. Misceantur ac dividantur in ix doses, quarum unam capiat quartâ quaque

quaque horâ, superbibendo decocti amari sine purgantibus & vini albi an. 3 iij. Est & altera methodus curandi has Tertianas, in pauperibus scil. quorum facultas prolixo apparatu Medico ferendo non sit. Ut Rx Serpentar. Virginian. subtiliss. pulv. 3 j. vin. alb. 3 iij. Ms. sumat duas horis ante paroxysmum & stragulis bene coopertus sudet per tres vel quatuor horas: Idem faciendo per duas alias vices paroxysmo ingruente.

Sequenti anno (nempè 1679.) sub initio Julii eadem Febres de novo vires redintegabant, & quotidiè increbrescentes mense Augusto quam immanissime debachabantur, ac magnam stragem edebant. Cùm autem de his jam fusiùs egi, nihil amplius adjiciam, nisi quòd *Novo Epidemico* à manifestâ aeris crasi pendentí sub mense Novembri prorsus locum cedebant.

*Annus
1679.*

Etenim unà cum *Novembri* subingrediebantur *Tusses* ceteris quos mihi contigit observare annis επιδημιώτεραι, cùm in singulis ferè familiis universi laborarent. Harum alia opem medicam non magnoperè desiderabant; alia verò pulmones ità vehementer agitabant, ut æger ventriculi contenta per os ejicere subinde cogeretur, vertigine insuper corréptus, à nisu violentiori & laborioso. Primis ferè diebus *Tussis*, sicciam æmulans, nullam materiam spectabilem exantlavit, mox atate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo quòd parcis expectorarent ægri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxysmorum duratio-ne ad *Tussim puerorum Convulsivam* mihi proprius accedere videbatur, nisi quod mitius aliquantum seviret. In hoc saltem *Convulsivam* superabat, quòd

quod & Febre, & solitis ejus symptomatis stipata ægrum invaderet, quæ in Tussi puerorum nondum me vidisse memini.

Solenne sit licet Tusses sub Hyemis adventum affligere, mirabantur tamen omnes eas hoc anno ita præter solitum increbrescere: quod quidem hâc præcipue de causâ arbitror contigisse. Quum mensis *Octobris* crebrioribus quam solebat, & fermè continuis permaduisse imbribus, & sanguis hominum tempestatei consentiens particulas crudas atque aquosas affatim imbibisset, transpiratione per cutis spiracula à primo frigoris insultu prohibitâ, Natura colluvienti hanc ferosam vel per ramos Venæ Arteriosæ, vel, quod alii volunt, Asperæ Arteriæ glandulas eliminare fategit, & tussis ope explodere.

Curatio ritè ut institueretur, quoties sc. Medico fuit opus, tam per Venæ-sectionem, quam Catharsin evacuandum esse nullus dubitavi: Neque enim aliâ aliquâ methodo æquè commodè ejiciuntur redundantes seri particulæ ac per Phlebotomiæ & Cathartica, quæ tam insigniter vasa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod attinet, (præterquam quod eorum usu gratificamur ægris) non intelligo quo pacto amolienda Tussis caufæ queant conferre; cum omnis eorum actio vel in incrassandâ materiâ, quoties justo tenuior vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuandâ, quoties ob visciditatem ægrius expuit, poni videatur. Id certo scio inutiliter in his tantum temporis impendi; nonnunquam etiam sanguinis massam eō usque debilitari à retentis particulis seri naturæ inimicis, pulmonesque insuper Tussi irritatos ita conquallari motu violento ac ferè continuo, ut non

non raro via sternatur ad *Tabem*; à cuius insidiis celeritate Curationis æger vindicari debuerat. Neq; multo tutiū adhibentur Sudorifica, à quorum usu æger nonnunquam in Febrem incidit, nonnunquam etiam particulae sanguinis facile inflammabiles ita *Pleuræ* impinguntur ut accendatur *Pleuræsis*, quod per decursum dictæ *Tussis Epidemicæ* ingenti vi hominum cum suo magno periculo contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam; *Epispaſticum* satis amplum ac forte posteriori cervici applicandum curavi, quo materiae peccantis pars aliqua aliò derivari possit. Post-hæc *Catharticum* è Lenioribus, Infusionem sc. *Senne*, *Rhei*, cum *Manna*, & *Syrup.Ros.Sol.* quotidie exhibui, donec vel prorsus convalesceret æger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, si Potio minus ægro arrideret, *Pil.Coch.major.Dij.* quotidie devorandos imperavi, horâ scilicet quintâ matutinâ superdormiendo.

Hâc etiam Methodo, Phlebotomiâ scilicet & repetitâ Catharili, eaque solâ expugnatur *Tussis Puerorum Convulsiva*; malum alias pertinacissimum & penè insuperabile. Alii quid valeant hîc praestare planè nescio, me in variis atque omnis ferè generis remediis operam non seniel perdidisse satis scio. Sed leniora tantum Cathartica hîc conveniunt, eaque cochleatim sunt ingerenda pro ratione atatis. Quæ quidem κατ' επικράσιν evacuatio eo nomine, ut arbitror, dictæ *Tussi* medetur, quod scilicet, licet non multum humoris serosi in Pulmonibus inveniatur, fervidiores tamen & spirituosi Halitus è massa sanguinis in pulmones statis temporibus transmissi atrociores illos tussiendi *Paroxysmos in tenellis excitent*; horum autem in pulmones

pulmones impetus haud aliâ methodo æquè sisti posse videtur & præcaveri, atque hâc quâ motus priori contrarius (per viscera scilicet) morbi causæ conciliatur.

Verum in Morbis *Epidemicis* cujuscunque demum generis sint, (si modò recens adhuc ægrum corripuerint) summopere cavendum, ne alvus ei ducatur nisi missò priùs sanguine. Qui enim Morbi à Constitutione aeris Epidemicâ pendent, aut jam Febres sunt, aut in earum classem levissimâ de causâ transeunt ; cum ex tumultu in sanguine & humoribus à Catharsi vel lenissimâ excitato, & subsequente calore facile accendatur Febris, quam alias Natura propulsasset consuetis materiæ morbificæ evacuationibus ; *Gravedine* ex. gr. aut *Tussi* in hoc de quo jam agimus Epidemico ; aut *Diarhœa* quoties Febris cum illa faciens epidemicè graftatur. Idem potest dici de quacunque aliâ aeris Constitutione quâ corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur ; quæ quidem non semper actu invadit, sed benignioris naturæ ductu morbi, formes è sanguine, mediante evauatione aliquâ ejus Genio accommodâ, exturbatur. Hoc constanter assero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venæ-sectionem, vel quod adhuc est periculosius, eâ penitus omissa. Licet enim objiciatur fæculentias in primis viis stabulantes toties in vacuas venas propelli, quoties detrahitur sanguis, alvo non prius subductâ, certissimum tanien est evauationem quam isti præmitti volunt nullo modo resarcire posse injuriam sanguini illatam à tumultuante Cathartico Phlebotomiæ præmisso. Atque negari non potest Catharticum mox à dempto sanguine assumptum longè

longè mitius vim suam exerere, neque perinde sanguinem vel calefacere vel exagitare, atque idem solet si Phlebotomiam præcedat. Neque paucos, ex Infantibus maximè, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam periisse existimo.

Atque hoc mihi suffragante experientiâ multipli compertissimum est. *Experientiâ*, inquam, optimâ duce & magistrâ : ad cujus leges & normam nisi exerceatur Medicina, eam prorsus exulare satius esset. Luditur enim, quod aiunt, de corio Humano plus satis, cum hinc Empirici, neque Morborum historiam, nec Methodum medendi callentes, & Receptis tantum freti ; isthinc Sciolorum vanissimi spem omnem in affectato Artis ambitu, & speculationibus utrinque pari ferè momento disceptatis ponentes, quasi junctis viribus majorem edunt stragem, quam ederent morbi eorum destituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque sola ægris mortalibus opem feret, quæ Indications curativas ex ipsis morborum Phænomenis elicit, dein firmat experientiâ : Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad cœlum ascendit. Et si dictâ Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licet morbi unius aut alterius Curatio cuilibet ē vulgo possit innotescere, integra tamen Ars, quaqua patet, homines prudentes & peritos etiam magis exquireret quam in statu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet : Cum enim subtilitas longè accuratiōr in Naturæ operationibus (in quarum observatione verâ Praxis Medica fundatur) quam in Arte aliquâ, Hypothesibus etiam luculentissimis suffultâ, inveniatur, medendi Ars quam præcipit Natura rude Vulgi ingenium longiori intervallo superabit, quam ista quæ à

Philosophia docetur. Fidem h̄ic mihi facient *Febrēs*, quæ duas ē tribus in Medicinā faciendā partes occupant, & quemvis mihi arbitrum constituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere solitum, vera dicam necne. Quis enim vel ex insulfissimis Empiricis est qui se huic morbo curando imparem fatebitur, si id tantum agendum est ut duabus istis Indicationibus Curativis quæ vulgo obtinent fiat satis? Nemp̄ ut Sudorificorum ope exterminetur materia morbum committens, & symptomatis eatur obviam quæ ejusmodi evacuationibus superveniunt. Certissimus enim est, *Theriaca Andromachi*, *Pulv. è chelis Cancr. comp. Aq. Epidem. &c.* intrò assumptis, unà cum regimine calidiori sudores posse propelli; quem sibi scopum unicè proposuit in hujus morbi curatione, maximè si fortè *Malignitatis* nomen auribus usurpaverit. Et ad mitiganda quod attinet symptomata, *Diacodium* in promptu est quo somnus invitetur, quoties urgeant Vigilia; *Enema* quoties alvus non respondeat, & sic de ceteris. At nec ipsus valet comprehendere suo Marte, nec ē Medicorum præscriptis ediscere, quæ demum illa sit Febris species quam debellare fatagit; si modò credamus (credent saltem fortè Posteri) varias dari Febrium species, quarum singula suam sibi methodum medendi à reliquis diversam ferè postulant; Unam insuper eandemque Febrem, cujuscunque sit generis, uno modo ubi primū aggreditur, atque alio paululum diverso per singulos gradus quoisque grassabitur, tractandam esse. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc vel illo Phænomeno minus insigni mutuabitur naturalem morbi Historiam ignorans (quæ sola veram medendi rationem indigitare poterit,) cùm

cum nequeat dijudicare an hoc vel aliud Phænomenon à Curandi quam adhibet Methodo, an ab ipso nascatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia & subtiliora illa minutioraque quæ in hoc atque in aliis morbis curandis observanda occurunt: quæ cum tot sint & tanti momenti ad liberandos à morte homines, semper licebit Posteris & seris Nepotibus aliquid adjicere iis Observationibus, quibus traditur varietas penè infinita operationum naturæ in Morborum productione, & Curativæ Indicationes ex eo fonte de promendæ enumerantur. Non itaque vilesctet Ars si quid hujusmodi lucem aspiciat, quin potius illustrabitur, & difficilior redditia non nisi sapientes & subacti judicii viros in filiorum numerum co-optari finet. Sed hæc obiter.

Tussis modo dictæ, si imperitè tractarentur, *Febrem* accendere solebant ei haud absimilem quæ Hyeme Anni 1675. adeò epidemicè grassabatur, & cuius historiam tradidi *Sect. quintâ Cap. quinto* libri nostri de *Morbis Acutis*. Sed cum Febris hæc soboles tantum esset ac effectus Tussis Epidemicæ, eadē ipsâ methodo Febrem, felici semper cum successu, aggressus sum quam in Tussis curatione suprà descripsi; nempe *Vena-sektione*, *Epispaftico* cervici apposito, & *Cathartico* deindè tribus auroris exhibito. Quamlibet enim in Tussi sine Febre nullum præfiniebatur tempus quamdiu æger purgandus esset (utpote quæ continuari deberet, ut suprà notavi, donec vel prorsus convalesceret, vel admodum imminuerentur symptomata) in Febre tamen quæ à Tussi pendebat, purgatio per tres dies instituta ei prorsus debellandæ par erat; quod in Constitutione de quâ iam agimus sæpiuscule observavi.

Hic autem notandum occurrit, licet hanc Febrem, quando se primum exerebat, comitarentur defluxiones in Pulmones molestissimæ, post mensem tamen unum vel alterum, cum colluvies ista seri sensim è sanguine eliminaretur, Febris ejusdem planè indolis hinc indè fine Tussi aliquâ infestabat (non penitus deletâ, sed manente adhuc in sanguine malæ Crasis impressione) ac proinde haud diversam Curationem ab ea quam Tussis comitabatur sibi vendicabat.

Verum eodem quem dixi modo hæc Febris se extendebat usque ad initium Anni 1680. quo hæc conscripserim; quo tempore etiam cum anno surgente *Febres Intermittentes* modò dictæ apparere incipiebant. Exinde vero ad initium *Anni 1680*, usque *Anni 1685*, quo *secundam* 81, hanc nostram *Editionem* jam conficio, 82, eadem adhuc perdurarunt. Etenim 83, tametsi in hac urbe non adeò Epidemicè nunc temporis invadunt ac in 84. quatuor primis Annis, & mitiores etiam sunt, in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minus grassantur ac sàviunt. Atque etiamnum generalis *Constitutio Intermittentibus* producendis adeò favet, ut ad hunc usq; diem affirmare possim, me ne unicam quidem Febrim per hos dies verè *Continuam* vidisse unquam, nisi fortè re male gestâ in earum classem fuerit evecta; vel una esset *Intercurrentium* mihi dictarum, quod scilicet omni ferè anno invaderent. Ita pertinaciter hæc *Constitutio* hujusmodi *Intermittentibus* conduit; cuius certè acies prius est retundenda quam *Continua depuratoria* mihi dictæ, epidemicè grassari fuerit integrum. Etenim in *Intermittentium* specie natura

natura plus satis festinare videtur, & agendi vehementia justo citius tempora materiae morbificae subigendae, mox etiam despumandae, debita percurrere: Quod in Depuratoriâ secus accidit, in qua non nisi post dies 13 vel 14, apparent signa materiae febrilis tandem concocta, per sudores subinde, vel potius per *sudationem* paulò pleniorem, eliminanda. His rite perpensis nullus dubito quin Febres iste *Depuratoria*, quæ Annis 61, 62, 63, 64 regnabant, quasi fæces fuerint *Intermittentium* quarundam quæ ante id tempus per seriem Annorum certam seviissent, (quanto autem tempore haec invaluerint haud equidem scio:) Cùm enim Constitutio quæ ad Intermittentes faciebat sevitatem suam deponens jam fernè exolevisset, Febres quas postea parturiebat magis humorales erant ac terreæ, unde non nisi lentè ac pedetentim sanguinem depurare fategerint, quæ in primis Constitutionis Annis subtilioribus principiis innixa, atque adeò Intermittentium typo inducta, celeri passu suis temporibus defungi solerent. Quod si res ita se habeat, verissimile mihi videtur hanc Febrim (*Depuratoriæ* violo) postliminio reversuram quam primum præsens Constitutio aliquantulum remiserit, eandemque serie quadam Annorum permansuram antequam *Pestis* eam excepere. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint quibus Febris haec grassabitur, *Intermittentes* etiam subinde se exerent, ac fortean nonnunquam pro brevi tempore Epidemica evadent; quando scilicet manifesta aliqua aeris temperies ad id symbolum suum conferet. An huic Febri *Cortex Peruvianus* æquem medebitur ac nunc dierum Febris Intermittentibus solet, non habeo certò dicere. At in *Peste*

atque *Epidemicis Continuis*, quæ eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus usu expectare licet, quam eos quos hodiè in *Pleuritide*, *Peripneumonia*, *Angina* ac idogenus *Febris* *bus inflammatoris* videmus, quibus non tantum non prodest, sed & planè obest. Sed aut ut id fuerit, eo quem diximus modo in posterum *Epidemicorum* alii alios excipient, si quidem natura cunctem ordinem, ac per 24 annos ultimò præterlapsos, observaverit.

Atque hæc fere sunt omnia, Vir plutinum Horonande, quæ de morbis *Epidemicis Annorum* nuperimè elapsorum observavi. In *Rheumatismi* verò curatione (nam & de illo etiam morbo quæ rebas) sapenumero mihi subiit tecum dolere, quod non nisi ingenti sanguinis vi repetitis venæ sectiōnibus eductâ, ea possit perfici ; unde non tantum ægrî vices pro tempore franguntur, sed si paulò fuerit naturâ debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior ferè redditur ; cùm post illos elapsos materia *Rheumatismum* prius committerea jam in Pulmones dephiat, ægrot scilicet frigore perculso, vel aliâ aliquâ ~~recedere~~ leviori diathesis latens in sanguine jam foras in actum protrudatur. His de causis experiri statui an ulla alia methodus daretur à reiterata tories *Phlebotomia* diversa, quâ hic morbus possit debellari. Serio itaque pendens quod affectu iste (uti jam pridem in *Actorum Historia subinnui*) ab inflammatione videatur ori, quod tum extera arguunt *Phænomena*, tum præsertim sanguinis è pertusâ venâ color, ut potè qui *Pleuriticorum* sanguini per omnia similis est ; tandem vero simile esse judicabam morbum hunc *Diatræ* simpli, catnodum refigerante, & medio-

mediocriter nutrita, agro imperata, æquè feli-
citer atque repetitis Venæ-sectionibus profligari
posse; etiam evitatis quæ alteri methodo adjun-
gebantur incommodis: neque me fecellit *Dieta è
sero lattis Phlebotomia* loco substituta.

Prægressâ æstate Pharmacopola mihi in viciniâ
nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non
vulgaris) me accersebat. Rheumatismo autem mi-
serè cruciabatur his symptomatis stipato. Coxen-
dice primò ad biduum claudicabat, exinde Pul-
mones dolore tentabantur gravativo cum dyspnœâ,
quæ post aliud fermè biduum evanescebat; dein
caput vehementer cœpit dolere, mox etiam cox-
endix dextri lateris, quæ omnium primo labora-
bat; posteaque, pro morbi indole, omnes ferè
tam brachiorum quam crurum articuli per vices
molestabantur. Cùm debiliori esset & sicco cor-
poris habitu, veritus he minus firmas jamdiu vi-
res & labascentes dentipo copiosius sanguine pror-
fus exolverem (maximè cùm Æstas eo usque ado-
leverit ut jam metus esset ne superveniens Hyems
redintegrans viribus frequenti venæ-sectione
attritis intercederet) imperavi ut solo *lattis sero*
ad dies quatuor vesceretur ager, quibus elapsis
præter serum lactis pro victu ordinario panem
similagineum concessi loco prandii, semel nempè
in diē donec penitus convalesceret. Tenui hāc
Dītā contentus, ad dies octodecim perseverabat,
nisi quod postremis neorum alium insuper panem
pro coenâ indulgerem. Serum autem è *Lattis li-*
bris esto domi paratum quotidiè infusebat, quo
satis bene nutriebatur. Post hos dies cùm non
amplius urgerent symptomata, & jam sub dio
versaretur, carnes etiam permisi, Pullorum scilicet
elixo-

elixorum, ceteraque *euπεντα*. Tertio autem quoque die solo lactis sero vicitabat, donec tandem pancratice valeret; incommodis quæ supra memoravi hac methodo elusis, quibus decimo abhinc anno pessimè excipiebatur, Venæ-sectione ex meo præscripto in curationis subsidium tunc adhibitæ, ac sàpe repetitæ.

Siquis hanc Methodum tanquam rudiorem & Artis laude carentem contempserit, sciat is velim, primò leviora tantum ingenia res quaslibet vili-pendere quod simplices fuerint & apertæ; dein me, vel imminutæ existimationis pretio, publico hominum bono inservire paratissimum. Quibus edico quod nisi obstarent præjudicia vulgi nullus dubitarem methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum impræsentiarum nomen reticere libet, accommodare. Quod sanè magis ægris prodesset, quam solennior illa remediorum pompa, quæ in jam moribundis, tanquam Bestiis, ut mox immolentur, coronatis, male collocatur.

Quod verò etiam ista quæ pro vilissimis habentur & nullius sunt pretii, accedente eâ quæ in Medico queritur solertia & *ἀγχιστη*, hominibus ab orci faucibus liberandis queant inservire, exemplo docebo: quod licet ad morbum de quo jam agimus nihil pertineat, non tamen prorsus est *ἀπροσίλινος*, nec ab eo quem mihi proposui scopo alienum. Duobus abhinc mensibus quidam in vicinia me rogabat ut servum inviserem qui haud modicam Mercurii Sublimati Corrosivi quantitatem deglutiuerat, sive, ut postea audivi, ex amore μελαγχολæ. Hora fere elapsa erat à qua venenum hauserat cum ad eum accederem, jamque os & labia valde intumescebant, vehementer ægrotabat, ardente

ardente ventriculi dolore, caloreque tantum non confectus. Ego tres Aquæ tepidæ Congios repetitis haustibus summâ quâ potui celeritate & diligentia ehibendos imperavi; atque ut toties nova ingeretur copia, quoties ventriculus jam ingestam per vomitum ejecerat: volui etiam ut eluerentur intestina aquâ tepidâ sine ullo additamento copiose per sedem injectâ, ubi primùm ventris tormina admonerent venenum jam per inferiora exitum querere. Paruit miser, jam vitæ avidus, & plures etiam aquæ libras quam præscripserim absorpsit. Amici qui ægro, utpote in casu insolito, assiderent ab eo didicerunt, quas primùm evonuit aquas gustu perquam acres fuisse, sale scilicet venenato pleniùs exaturatas; singulis autem vicibus rejectas aliquam semper acredinis partem amittere, donec tandem nihil prorsus saperent. Quæ mox urgabant tormina, solâ aquâ injectâ ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum apparatu, Benedicente Numine, intra paucas horas convaluit æger, nisi quod labia non statim detumescerent; ore etiam à veneni particulis quæ aquam quam evomuerat penitus infecerant, adhuc exulcerato. Quæ symptomata Diæta è lacte solo ad quattriduum adhibitâ mox evanuere. Aquam Oleo (quod hic unâ cum opere ignari solent perdere) atque aliis omnibus liquoribus ideo prætuli, quod cum ea magis esuriret, exinde magis idonea mihi videtur devorandis salinis hujus veneni particulis, quam alias quilibet liquor, qui vel crassior esset, vel particulis alieni corporis jamdiu prægnantior.

Sed ut ad Rheumatismum revertar. Utut è sero lactis Diæta conyeniat Juvenibus, atque iis qui temperatè & cum consilio vixerunt, tamen inconsultum

7
sultum fuerit virilem statem prætergressos, vel vino ac aliis liquoribus spirituosis jam à longo tempore plus aquo addictos hanc methodo tractare; utpote quæ in hujusmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter præ inusitato frigore sanguini inducto viam sternat ad Hydropem. In hoc igitur casu omnino par est ut eo ferè modo quem Libri nostri *De morb. Acut. Sect. vi. Cap. v.* tradi- di, curetur æger: Tametsi ex quo eum scripsi, experientia didicerim satius esse post secundam vel ad plurimum post tertiam Venæsectionem *Cathartica* sp̄e sapius exhibere atque repetere, donec symptomata omnia penitus cessaverint, quam Phlebotomiz rem totam committere. Etenim ob Catharsin suppetias ad everruncandum morbum Phlebotomiz ferentem, citra ingentem istam sanguinis jacturam subsistere fas erit: atque porro locus relinquetur *Paragoricis*, à quibus alias, ut ut s̄aviret dolor, ægro temperandum esset, cùm illorum usu figatur morbus, neque tam facile Venæsectioni cedat. Purgativa vero ista è *Lenitiorijs* solum constent, ut *Thamarindis*, *Sennâ*, *Rheo*, *Mannâ* & *Syr. Ros. Sol.* cùm alia quæ ex *Scammonio*, *Zalapio*, &c. parantur tumultum cieant & dolore exasperent. At singulis vespertinis post peractam Catharsin *Syr. de meconio* 3j. aliquantulum temporius quam id fieri solet, propinetur.

Hic autem commemorare libet, me per constitutionem instantem observasse affectum quendam modò *Rheumatismum* amplantem, modò etiam à *Nephritico dolore*, quoad sevissimum lumborum cruciatum non multum abludentem, qui cùm *Febres Intermittentes* excipere soleret, translationi materia febrilis in musculosas corporis partes originem

originem suam debebat. Hoc symptoma haud diversam medendi methodum postulabat ab illa quam morbus ipse cui adhæreret, Febris nempè Intermittens, sibi vendicabat; cùm à frequenti Phlebotomia & quibuscumque aliis evacuationibus exasperaretur illud, atque æger in vita discrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id attin gere volui.

Atque hæc sunt, Spectatissime Vir, quæ in his Affectibus de quibus sciscitari libuit, sedulâ observatione habeo comperta: quæ si aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi sententiâ; me saltem pro tenuitate meâ debitum tuæ Claritati observantiaz specimen exhibere conatum mihi serio gratulabor

Tibi semper Addictissimus,

THO. SYDENHAM.

Doctissi-

ЛІСТОВОДІЯ

equivalent à égal idem

PRO-SAUDINIA

Doctissimo Amicissimoque Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Magnum rei medica exortum est & lumen, & commodum, Vir Clarissime, ex consummatâ tuâ de Morbis Acutis historiâ, eâque sedulâ observatione, & fidâ experientiâ stabilitâ, non lucri aut famæ auncipio scriptâ, sed sincera fide, & mente honestâ; Cum tibi amplum satis theatrum sit officium fecisse, & præsenti seculo quovis modo profuisse. Ipse hactenus celavi penitus quod volui, at fortasse quidjam parem tibi & longinquo subolet. Qui laudat quod facis, urget ut facias quod adhuc laudetur. De morbis Acutis scribere summa difficultas est, utpote quos tam rapida volvit rota, ut nisi opportuno sistatur sufflamine, in preceps ruit vita, nullis in posterum auxiliis, nullis suppetiis redimenda. Tu singula eorum momenta notas, & quid quovis temporis articulo fieri necesse sit. Opus quidem perfectum, & absolutum, cui nihil addi poterat, nisi majus promiseras, De Morbis scilicet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores examinandi, & judicandi moras.

Sæpe nobis incidit sermo de propudio illo Morbi Venerei, cuius ignominiosam originem Gentes Europeæ à se invicem sedulo satagunt propellere, & ut ejus magis adhuc occultentur vestigia ad ipsos Indos remotissimos amandant. Scortatorum audit flagellum, furiose,

furiōsa, & indomitæ libidini aptissimè respondens
pœna, eo fortassè fine tardius remota, ut tanti con-
stet pœnitene. Et bumanitatis, & peccati simul
sensu tactus videbatur, qui palam optavit impurissi-
mam hanc luem semel tantum curari posse. Cum
jam autem ad Agyras, Tonfores, & infimos quo-
que sciolos ejus sepe devoluta sit curatio, illi aut
fraude, aut imperitiâ magno eam sumptu, majori etiam
molestiâ tamdiu differunt, & protollunt, ut vita
plane tadeat inter carnificum tormenta, & longissimas
Medicina moras protracte, & ferè levius sit agrotasse,
quam sanari. Ius igitur promissi, amicè tamen,
exigo, premittas oro, in arrhabonem reliquo-
rum, si quid habes hac in re confectum. Humaniter,
& sincere explices quā methodo, quibus auxiliis
hoc morbo captus se redimat quam queat minimo.
Satis est ut ager sub Deo, non etiam pejus sub Me-
dico vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me
aliqualis saltem pars gloria redibit, utpote cuius
precibus desideratissimum hoc opus in lucem dederis.

Tibi omni officio addic̄tissimus,

H. P A M A N.

Ex Aedib. Lambeth.

- Febr. 12. 1672.

Ornatissima

Ornatissimo Eruditissimoq; Viro
H E N R I C O P A M A N, M. D.

Divi Johannis Cantabrigiensis Socio, Academiae Oratori Publico, & in Collegio Greshamensi apud Londinenses in Medicina Professori.

Quanquam eum quem de *Acutis Morbis*, Vir Spectatissime, nuper edidi Tractatum, quæ est tua tām humanitas, quām animi in me propensio, cœu opus undique consummatum deprædicare digneris; usque adeò tamen tenuitatis tūm meæ, tūm istius opellæ mihi sum conscient, ut me nihil aliud egisse existimem, quām viam præmonstrasse, quā qui ingenio magis valent, dictorum Morborum & Historiam & Curationem queant investigare.

-----*Fungor vice Cotis, Acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.*

Et profectò ita multiplex, incerta, & delicata, ut ita dicam, est natura, atque ita ludit in his morbis producendis, ut unius non sit hominis, ut vivacis, varia eorum *œtroversa*, & curationes iisdem accommodatas graphicè depingere. Unum hominem dixi? quid quod vel decem quidem homines

mines per tot sæcula sibi invicem succenturiati, atque iidem tum maximâ ingenii vi, tum indefessa industria præditi, tum etiam in Praxi quæ numerosas observationes suppeditaret versatissimi, per pulchrè hic operam suani collocare possint? Tantum abest ut ad Artem Medicam vel pervenerim ipse, vel me putem pervenisse.

Mecum habito, & novi quam sit mibi curta supellex.

Morbos istos *Chronicos* quod attinet, quorum Historie prescribenda spem tibi feceram, ita penitus animo meo insedit ejus rei studium, ut non tam aliâ de causâ, si bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quam ut istiusmodi aliquo conamine communi hominum utilitati inserviam: At verò singuli me dies docent quam sit arduum ceptum id, & quam periculosâ plenum alez (mihi præ ceteris qui isto ingenii acumine atque solertiâ, quibus hic est opus, non satis valeo,) cum apud Scriptores rei Medicæ (Divinum *Hippocratem* si demas, atque alios paucissimos numero) vix ulla deprehendi queant vestigia, quibus adiutus per rerum avia spinis & sentibus impedita iter faciam; cum quæ promittunt subsidia Authores & lumina ostentant, magis Ignes Fatui sint, quam veræ faces, & in salebras potius ac præcipitia sequentem agant, quam mentem fideliter & rectâ dirigant in genuinâ naturæ Methodo indagandâ atque inveniendâ: utpote quorum scripta ferè omnia *Hypothesibus* innituntur, quas peperit lascivientis ingenii & Phantasæ luxuria; ipsaque adeò Morborum Phænomena (in quibus eorundem Historia

Historia vertitur) prout ab iis describuntur, ex eâdem Hypothese^{wy} officinâ prodeunt; quin & ipsa Praxis quâ Morbos aggrediuntur (quod humani generis Pestis est certissima & perniciës) ad hujusmodi Postulata componitur, non ad rei veritatem. Usque adhuc grassantur, & regnant ferè in singulis paginis Cerebrosorum hominum commenta, jacent interim naturæ judicia. Quibus non obstantibus, si vitam Deus atque otium concederit, experiar fortassis aliquando quid valeant humeri. Impræsentiarum, ut animum agnoscas in tui obsequia paratissimum, en tibi offero, ceu ejus quod molior operis specimen, dissertationem hanc, brevem illam quidem de *Lue Venerea*, & quam solam adhuc prælo adornavi.

Primum autem id attingere volo, me haud paucos convenisse, qui sive præ studio, honesto quidem eo, incontinentiores à peccato coercendi metu insecuritæ pœnæ, sive ut Castimoniaz laudem sibi arrogarent, non dubitabant asserere *Luis Venerea* Curationem docendam non esse. His ego non assentior; utpote qui existimem nullum ferè locum Charitati atque operæ mutuæ relictumiri, nisi ea quæ sibi suâ ipsorum culpâ improvidi accersunt mala, humaniorum officijs sarciantur. Omnipotens Dei est fontes castigare, nostrum vero misericordia pro virili succurrere, atque ægris opem ferre; non autem curiosâ causarum indagatione illos acriùs urgere aut censorio vexare fastu. Tradam itaque quæ in hoc morbo observavi atque expertus sum: non quo hominum animos deteriores efficiam, sed ut corpora (quod mihi negotii datum est) reddam saniora.

Luis ve-
nerea
Historia.

*Lues Venerea ex India primùm Occi-
dentali An. Dom. 1493. Europam ap-
pulit; cùm ante id tempus ne quidem
nomine tenus, quantum scire licet, no-
stro orbi innotuerit: Undè etiam Mor-
bus vulgò censetur iis tractibus *America Endemius*
in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi verò
potius è regione aliquā *Nigritarum Guinea* con-
terminorum originem traxisse videtur; cùm à plu-
rimis nostratium, iisque fide dignis, qui *Insulæ
Caribes* dictas incolunt, didicerim, mancipia re-
cēns à *Guinea* allata, etiam antequam in terram
descenderint, tum alia ibidem degentia hoc mor-
bo tentari, nullâ copulâ impurâ prægressâ; ita ut
non raro universam aliquam eorum familiam, vi-
ros scilicet, mulieres, liberosque male mulctet.
Neque ista Lues quæ afflictissimos hosce saepe səpi-
us invadit, vel hilum à *Venerea* nobis dicitā, quan-
tum ego quidem* intelligo, quoad symptomata,
Dolores scilicet, *Ulceræ*, &c. habitâ nempè di-
versorum Climatum ratione, videtur discrepare,
sicet nomine prorsus ab ludat, cùm *The Yaws* ab
illis dicatur. At nec medendi methodus quâ utun-
tur illi, à nostrâ abhorret, utrobique enim *Sal-
vatio* ex *Hydrargyro* utramque facit paginam:
non obstante eo quod hīc apud nos dicitur de ex-
īniâ *Guaiaci* & *Sarsaparilla* vi quam in natali solo
exerant, quæ ex longo ad nos itinere tantum non
exhausta putatur. Probabile itaque mihi videtur
Hispanos qui in Europam primi hunc morbum tra-
duxere, eodem infectos fuisse ex contagio *Nigro-
rum* emptorum in *Africa*, quorum genti alicui
(multi enim sunt populi *Guinea* confines, apud
quos invaluit mos ille barbarus homines Europæis
merci-*

mercibus permutandi) *Endemius* esse potest. Ut ut sit, contagiosa ista Lues paulatim serpens, has orbis terrarum partes eo usque inquinavit, ut si eā celeritate grassaretur adhuc quā primū invasit, intra sācula aliquot astum esset de genere humano, vel saltem *Nefocomiis* de cātero addictum, prorsus impar esset iis rebus gerendis quibus continetur hominum societas: nisi quōd, *Vegetabilium* instar, in alienum à patro solum quasi transplantata, Europæo nostro non perinde latatur, sed langueit indies, & mitioribus Phænomenis fatiscit. Novus apud nos hospes cūm esset, si quem arripuerat, mox omnem sanguinis massam contaminabat, & diris capitis atque artuum doloribus, tūm etiam ulceribus variis in partibus se prodebat. At verò Centum retrò annis *Gonorrhœa Virulenta* specie se primū ostendebat, ostenditque adhuc, hāc fibi portā exitum querens; nullo alio manifesto symptomate, nisi quōd in perpaucis ulcusculum in pudendo (vulgò a *Shanker*) primū morbi est indicium; cuius virus cūm per *Gonorrhœam* non ejicatur, sanguinis massam dicto citius pervadit inficique.

Propagatur autem Venerea hæc Lues vel per generationem, undē misellus Infans ab inquinato parentum altero mala dicit stamina vita; vel per contactum mollioris alicuius partis, quo virulentia atque inflammatio corpori insinuantur ex occasiōnibus hoc in loco dicendis. Primo in lactatione v. gr. vel *Infans Nutricem* per rariores mammillarum poros, vel *Nutrix Infantem* per os tenerum inficere potest. Secundo Infantes si nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licet enim Adulti quorum caro jam firmior atate obdurauit, vix nisi

intercedente impuro coitu, quamvis simul dormiant, possint infici, Infantium tamen laxior caro & texturæ rarioris venenum facile excipit, quod non semel observavi Infantibus à genitoribus, quibuscum dormiebant, infectis contigisse. Tertiò autem, partis mollioris contactus maximè in Coitu impuro fit, ac proinde eo præ cæteris modo serpit Lues; cùm scilicet penis Spiritibus Generatio- ni dicatis turgidus, à Venereo sive ulcere, sive etiam pustulâ in uteri vagina stabulante noxam de facili haurit, quorum alterutro intus latente Mu- lier nihilominus sana videri potest; veneno nempe vel istarum partium illuvie ita detento ut segnius invadat sanguinem, vel per menstruas purgationes diluto sæpius, & quadantenus exterminato. Con- tagio hæc carnosam virgæ substantiam, quantum ego judico, primum adoritur quam quidem cor- rumpens, eidemque primò inflammationem, mox ulcerosam ~~sædeosum~~ sensim inducens, efficit ut sanies, qualem in *Gonorrhœa* cernimus, in urethram lente extillet: quod ut credam hâc ratione promoveor; ipse scilicet vidi virulentam hujusmodi materiam per substantiam glandis porosam exudare, non per urethram ejectam, nulloque ulcere vel glandem occupante, vel præputium. Tandem verò altius penetrans, glandulas *Prostatas* efferato ulcere solet depascere; quod haud rarò cernitur in eo- rum cadaveribus quos hic morbus è medio sustulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic morbus. Æger, (oculis aut serius, prout mulier quâcum consuevit magis minusve fuerit inquinata, pro ratione etiam temperaturæ ~~midspati~~ excipiendo ma- gis minusve idoneæ) primum dolore genitalium insolito

Insolito cruciatum cum quâdam rotatione quasi testiculorum; postea, si recutitus non sit, macula primò Morbillum jam erumpentem magnitudine & colore amulans glandis partem aliquam invadit. Statim ab hujus maculæ exortu, liquor quidem lentè extillat, seminis instar, qui quotidie à semenis tamen colore, quam consistentiâ recedens, flavescit tandem aliquanto dilutiùs ovi vitello; & in Lue virulentiore intensioreque non modo virescit, sed & aqueo humor permiscetur sanguine affatim tincto. Pustula jam dicta *ulcus* tandem fit, primò haud absimile *Apthis* Infantium ora obsidentibus, quod indies latius & profundius depascatur, supervenientibus orificii callo & duritie. Animadvertisendum est autem quod memorata pustula raro Gonorrhœam comitem habet in iis qui aut jam pridem Gonorrhœa laborarunt, aut recutiti sunt; utpote quorum Glans tum ab aere cui exposita est, tum à frequenti linteorum attritu indurescens, noxam non ita facile suscipit. Hujusmodi Verpi igitur glandis ulcere ferè non tentantur, sola *Gonorrhœa* dicto modo nascitur. Hanc alia mox symptomata excipiunt, ut primò magnus doloris sensus in pene quoties erigitur, perinde ac si validâ manu transversus fortiter constringeretur, qui noctu præcipue urget, quoties in lecto æger cœpit incalescere: quam quidem constrictionem penis dolorificam morbi hujus in hoc statu existentis signum παθογνωμονικάτον existimo. Incurvatur etiam vere trum à fræno jam contractiore, quod cum in erectione extenditur pro natura suâ, acutissimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor urinæ*, qui plerumque inter mingendum vix percipitur, at vero æger jam à mictu cessans per om-

nem urethræ ductum acriter admodum uritur, maximè quâ in glandem desinit. Nonnunquam etiam erosâ atque excoriatâ urethrâ jugi puris acrioris fluxu, natura in carne novâ vice jam deperditæ justo occupatior laxam quandam & spongiosam substituit, quæ mole quotidie aucta & sensim indurata *Caruncularum* excrescentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus ; quæ quidem carunculæ nihilominus ex ulceribus sibi adnatis ichorem quendam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum ægro magis ipsâ morte timendum malum. Quinimum saxe accedit ut sanies quæ per Gonorrhœam deplenda erat, vel à motu violentiori, vel Astringentium usu in Scrotum deposita, atrocissimum dolorem & Scroti inflammationem accersat, nunc alterutro, nunc utroq; ejus latere in molem ingentem elato ; Gonorrhœa interim progreditur tardius, at verò urinæ ardor non mitius urget. Atq; hæc sunt communiora morbi hujus symptomata, manente hoc ejus statu.

At verò quoties sive Morbi diurnitate & in dictis partibus morâ contagio sursum fertur & sensim sanguini labem imprimit, aut materiâ virulentâ indebito Adstringentium usu in corpore retentâ humores putrefuscunt, *vera Lues* exoritur, in quâ Tumores sive *Bubones* saxe in inguine comparentes primum ejus gradum constitunt. *Dolores* tum caput, tum artus in articulorum intersticiis, humeros scilicet, brachia, & talos crudeliter laniant, nullo ordine invadentes, & per intervalla, licet noctu ægrum lectuli calore perfusum rarissime destituant, nec nisi sub auroram libenter evanescant. *Crustulae* etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant.

deturpant. Flavescent hæ fermè ad instar favi, quo signo à cæteris omnibus queant internosci. Quandoque superficie latiore varia occupant corporis spatia ad eum modum quo *Lepra* in Medicorum scriptis depingitur. Quanto autem magis scabies hæc diffunditur, tanto minus æger discruciat. Universa symptomata pedetentim incrudescunt, dolor præ reliquis, qui tandem eò usque exacerbatur ut se nequeat miser diutiùs in lecto continere, sed protinus exiliens, huc illuc in cubiculo cursit et irrequietus fermè donec illucescat. Adde quòd præ doloris vehementiā Cranium atque ossa tibiarum brachiorumque hinc inde attolluntur in perdura tubera, *Exostoses* dicta, excrescentiæ ossæ in equorum tibiis (vulgò *a Spavin*) haud assimilia: quæ quidem ossa tuberculis obsessa jugi dolore ac inflammatione tandem cariosa redduntur & putrescant. *Ulceræ* etiam *Phagædenica* varias corporis partes depopulantur, quæ fauces ut plurimum primo aggredientia, sensim per palatum in nasi cartilagineum propagantur, quam mox absunt, ita ut is jam fulcro destitutus planè concidat. Crescentibus indies ulceribus, & dolore aucto, æger partim indesinenti carnificinâ enectus, partim ulceribus confestus & putredine, vitam trahit cruciatu, fetore, carie, opprobrio molestissimam, & quavis morte longo intervallo miseriorem, donec tandem pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

Intrinsecam hujus morbi naturam, *Essentiale* quam vocant, nisi quatenus ea ex istis quæ jam depinximus symptomatis elucescat, non mihi magis perspectam esse arbitror, quam est *Essentia* sive

Plantæ cujuslibet, sive Animalis: Quicquid verò de eā sit, certò mihi constat humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris partipem esse, undè hæc tot malorum Ilias: constat etiam dictum humorem evaçandum esse, idque iis mediis quorum efficacia Experientia, medicorum Magistra, suffragatur. Cùm nondum inveniatur immediatum aliquod *Specificum* cujus ope sine evacuatione prægressâ Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exiccantia* dicta, Specificorum titulo sunt donanda, nisi exemplis in medium allatis probare quis possit, vel Mercurium absque Salivatione, vel Lignorum Decoctum nullo subsequente sudore Luis Venereæ curationem quandoque absolvisse. Utque experientiâ didici sudorifica vulgaria haud minus profecisse in hoc morbo quam Lignorum decoctum, ita nullus dubito quin si reperiri possit aliud quid, sive in Regno Vegetabili, sive Animali, quod in excitandâ salvatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad sanandam Luem valeret. Quandoquidem autem hic morbus adhuc intra Gonorrhœæ linites subsistens, longè ab eodem distat cùm jam omnem sanguinis massam contaminaverit, & Venereæ Luis nomen præcisè mereatur, ita etiam Evacuatio quâ Gonorrhœæ materia ejicitur, alia prorsus est atque illa, quâ Lues jam formata eliminanda est.

Gonorrhœam itaque quod attinet de quâ primò agemus, in remediis *Catharticis*, quantum huc usque usu compumperimus, Curationis omnis cardo vertitur; quorum auxilio vel educitur humor pectorans, vel procuratur diversio succorum corporis.

corporis naturalium qui aliter hosti in pabulum cederent. Quamvis autem tum ratio, tum experientia mihi dictant hunc morbum à quolibet demum Cathartico sāpe diuque exhibito fanatum iri, ea tamen ceteris ḥpasiuōtēpā mihi videntur quā bilem, maximè verò quā ichorem serosum fortiter è sanguine expurgant & subducunt. Ac proinde solā Jalapii radice pauperibus aliquoties subveni, quorum tenuitati & rebus domi angustis consulendum erat. Cū verò & morbus conspi cuam secum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia quibus expugnandus is est, calida etiam sint, Diæta refrigerans omnino est imperanda à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic itaque soleo præscribere. Rx mass. Pilul. co chiar. maj. 3 iij. Extract. Rudii 3 j. resin. Jalap. & diagryd. an. 3 S. cum f. q. Opobalsami f. Pil. è singulis Drachm. vi. Quatuor ex his singulis auroris deglu tienda sunt horā quartā vel quintā (ita ut æger superdormiat) ad dies 12 vel 14, vel etiam plures, donec sc. urinæ ardor & materia seminiformis color flavus admodum imminuantur ; quā cum pro voto successerint, satis esse autumo, si æger interjecto semper die uno, easdem repetat ad septimanas adhuc duas ; quo tempore elapsō, sufficit ut bis in septimana sumantur Pilulae, donec humor ex urethrā stillare solitus prorsus evanescat, quod ut plurimum non nisi post multos dies contingit. Quamvis enim vulgo affirmetur, quod ejusmodi ichor qui ardore urinæ & flavo materia extillantis colore disparentibus, manè præsertim, in summitate colis digitis compressi ad guttulam unam alteramve cer nitur, à debilitate tantum & à laxitate partium ob diutinam virosi somnis in eis moram oriatur; miseri tamen

tamen experiuntur magno suo malo reliquias habere contagii non penitus deleti; quod licet quodantenus subactum, ex levissimâ quâque occasione (à potu scilicet nimio, aut exercitio quolibet vehementiori aut simili aliâ) novas excitat tragœdias, Gonorrhœa postliminio recrudescere, si nempe æger catharseos molestiam defugerit, nondum extirpato radicis morbo.

Si post hujusmodi purgationem Gonorrhœa nondum cedat, ex usu erit loco pilularum, maximè in iis qui difficilius purgantur, potentius aliquod medicamentum subinde intercalare, cujusmodi est Potio sequens, quæ semel tantum hausta magis aliquando fecit ad sistendam Gonorrhœam, quam leniora Cathartica sæpenumerò ingesta. Rx Tammarind. 3 b. fol. sen. 3 ij. Rhei 3 i b. Coq. f. q. aq. Colatura 3 iiiij. dissolv. Manna, & syr. Rosar. solut. an. 3 j. syr. de spinâ cervin. & Electuar. è succo Rosar. an. 3 ij. Mf. f. potio. Vel curatione tardius procedente detur Turbitb minerale ad gr. viij. tantum bis vel ter, (idque interposito debito temporis spatio, ne forte oboriatur Ptryalismus;) quod quidem remedium in eradicandâ Gonorrhœa pervicaciore facile primas fert. Vel bis in septimana pil. sequentes exhiberi poterint, Rx pil. ex duobus 3 b. Mercur. dulc. 3 j. cum f. q. Opobalsami f. pil. iiiij. sumenda summo mane.

Est autem ubi æger à Catharsi dicto modo repetitâ usque adeò abhorret, ut ne conspectum quidem, vel odorem solum remediorum ferre queat. Est etiam ubi corpus ex idemurxpula quadam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impensis in hoc laboratur nullo cum

cum fructu, Lues tandem obrepit, quæ eos s̄epissi-
mè ægros adoritur, quorum corpora catharticis
fortius obsistunt: cùm ita se res habeat, *Enematis*
agendum est, quibus injectis utriusque indicationi,
humoris scilicet tum expurgandi, tum ab affectu
parte derivandi satis fieri potest. Quinetiam hæc
Methodus expeditior est nonnunquam præmemo-
ratâ istâ, at non æquè tuta, me judice; cùm prior
illa licet diuturnitate molestior, minus tamen ha-
beat periculi nequa contagiosi somnis particula
in visceribus hæreat, novos daturam tumultus; Hoc
vero incommodum facillimè evitatur, si Cathar-
tica per os assumpta diebus ab usu Clysterum li-
beris, mutuam iis operam commoden.

Hac itaque viā incedo, *Pilulas* jam prædictas,
aut alias ejusmodi duabus tribus auroris conti-
nuis exhibendas curo; posteà *Enema* sequens ma-
ne, & horâ quintâ pomeridianâ quotidiè injicien-
dum, donec penitus cessaverint syniptomata; nisi
quod semel aut bis in hebdomade Catharticum
impero, misso die isto Clystere. Rx *Electuar.* è
succo Rosar. 3 vj. *Terebinth.* Venet. vitello ovi solnt.
3 fl. dissolvantur in aq. *Hordei* 1b j. *Colatura* addo
El. Diacathol. 3 ij. m. f *Enema*: Singulis etiam nocti-
bus *Opobalsami* vel *Balsami* è *Mecha gut.* xxv. sac-
chari frustulo exceptas concedo, sub lecti ingressu;
quod quidem medicamentum, cùm *Terebinthina*
quoddam genus sit liquidum ac purum, iisdem qui-
bus illa facultatibus pollet, & ulcerosæ genita-
lium diathesi apprime succurrit; hujus itaque de-
fectu *Terebinthina Cypria* ad quantitatem avellanæ
dictis temporibus devoranda substitui possit.

Procedente Curatione, quâcunque ea demum
methodo tentetur, ægro cibis omnibus sale con-
ditis,

ditis, vel alias dyspeptis (quales sunt carnes Bovinæ, Porcinæ, Pisces, Caseus, Radices, Olera,) & fructibus horariis quibuscumque interdico ; quibus substituo carnem Vervetinam, Vitulinam, Pullorum, Cunicularum, & cætera *εὐπεπτα*. Volo etiam ut vel his parcissimè utatur, tantum ut ægri vires non labascant. *Potus*, vino in genere abdicato, ut & liquore omni sive spirituoso, sive acescente, *Hydrogala* esto, ex tribus aquæ coctæ partibus & lactis unâ, nisi quod in prandio & cœnâ Cerevisia tenuis in parvâ quantitate possit indulgeri. Ad contemperandam insuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinæ, refrigerantem aliquam *Emulsionem* ad sequentis normam compono, in Purgationum interstitio frequenter potandam. Rx *Sem. Melon.* & *Pepon.* an. 3 lb. *sem. Papav. albi* 3 ij. *Amygdal.* dulc. excorticat. n. viij. contund. simul in mortario marmoreo, sensim affundendo aq. *Hord.* 1b i ss. *Colatura* adde facchari *Crystallini* q. s. m. f. f. a. *Emulsio*.

In temperamento admodum sanguineo, & affectu pertinaciore, post mensem catharsi datum, aut circiter, ut plurimum *sanguinis Uncias octo vel novem* è brachio dextro detrahendas suadeo ; ut maturius celebretur venæsectio author non sum, ne hâc *προσάστη* contagium penitiū inseratur. *Injekções* in urethram non magni facio, utpote quæ sive acrimoniâ suâ mordaci, sive stipticitate non raro magis officere soleant, quam prodesse : veruntamen sub morbi exitu *Aqua Rosacea* in pauca quantitate potest injici.

Hâc methodo, quæ mihi semper pro voto cessit in Gonorrhœâ sanandâ, meliorem nondum compéri ; maximè in iis qui facile purgantur. In iis enim

enim qui purgantur ægrius, curatio, licet nunquam fallax, tamen non nisi post longum temporis spatum perficitur. In his itaque sanguis iterum mitten-
dus, & acuenda sunt Cathartica; tum etiam repe-
tenda sæpius, atque in eorum usu diutius est per-
severandum, aut Clysteres modo jam signato usur-
pandi. Etenim *Catharsis* hîc ad instar omnium est.
Atque in hoc affectu, si in alio quopiam, verè
asseritur, quod qui mundificat bene, bene sanat :
modo ab *Aquis Mineralibus* sibi temperet, quas
certò mihi constat morbi reliquias è corpore eli-
minandas vi astringente & plus satis sanativâ
arcjius constringere, & quasi clavo figere trabali ;
unde quod sæpius observavi, *Scroti tumores* enasce-
bantur quoties in morbi principio, vel statu, pejo-
raque adhuc symptomata ut *Caruncula*, si quando
sub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fi-
denter assero, quantumlibet ex more hodiè re-
cepto Aquæ Mineraleæ in dicto casu haud raro præ-
scribantur.

Neque sum nescius quantum se venditent Practi-
corum nonnulli in hujus symptomatis curatione,
quæ breviore temporis spatio, quæ remediis magni
nominis & tituli absolvendâ ; interim observatio-
ne plus satis frequenti certò deprehendi, mate-
riam, quæ eliminanda fuit, astringentium vi in
corpore detentam maximum ægris dedisse malum,
ex quo persæpe sanguinis massam de novo subiens
ipsam demum Luem parit. Nec majore cum fru-
ctu, licet periculo minore, decoctum *Lignorum* *exiccatum* usurpatum comperi ; quo scilicet,
sub prætextu *Specificorum*, tum universum ægi corpus,
tum præceteris affecta pars jampridem nimis
incalescentia ulterius adhuc inflammabantur ; non
nunquam

nunquam etiam *Gonorrhœa* quæ paulò antè evanerat, quod me observasse memini, denuò in conspectu prodiit.

Animadvertisendum est autem, quod si ægri glans Præputio undiquaque contegatur, atque ejusdem ora præ inflammatione usque adeò tumida, dura, ac callosa reddantur ut nullo modo queat reduci; laterem lavat quisquis Gonorrhœam remedij purgantibus, fortissimis licet, & quotidie ad naufream repetitis, aggreditur, nisi eodem tempore id agatur ut pars ita affecta ad statum sibi naturalem redeat, sublatis & duritis & tumore, unde Gonorrhœæ novus utique sonies subministratur. Quod quidem ego admolior *Fatu* sequente. Rx Rad. Althææ, & litorum an. 3 i. S. fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamamel. & Melilot. an. M.i. sem. lini & Fanugrati an. 3 S. Coq. f. q. aq. font. ur f. *Fatu*, parti affectæ admoveendus per horæ unius spatiū bis vel ter in die. Peractâ fomentatione partem affectam Oleo è semine lini recenter extracto perungendam curo, deinde *Emplastrum* è *Mucilaginibus* alutæ agninae inductum labiis præputii tumidis circumponendum. Quod si *Ulcus* vel in ipsius præputii labiis, vel in subjectâ glande hærens suâ callositate facit ut illud non nisi ægræ possit retrahi, præter fatum jam dictum sequens etiam *Linimentum* præscribo. Rx Unguent. Basilici 3 vj. Unguent. è Nicotianâ 3 ij. Precipitat. aq. Ros. lot. & optimè lavigat. 3 S. m. f. *Linimentum*, quo lineti rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post *Fatu* præscripti usum.

Ubi vero sive quod justò maturius Gonorrhœa sistatur, sive ab exercitio vehementiori, aut aliâ quacunque de causâ, Scrotum jam morbi sedes ab eadem

eadem in tumorem insigniorem attollitur, prædictum *Fotum* bis in die parti affectæ admoveo, modò non imminuantur & dolor & tumor *Cataplasmate vulgò noto ex Oxycrato & farinâ Fabarum*. Hæc dum foras peraguntur, non desino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quæ modo præscripsum, introsumptis, tum etiam Diætâ supradictâ hostem urgere; neque mihi religio est quovis hujuscemodi tempore sanguinis 3 ix, vel x è brachio isto detrahere quod testiculo tumefacto respondet, si tumoris magnitudo & vehementia doloris id mihi suadeant. Atque haec haec tenus de *Gonorrhœa*.

Cum verò eosque invaluerit morbus, ut jam *Venerea Lues*, vel *Lues confirmata* præcisè dici mereatur, alia omnino porta quærenda est, & duriori huic nodo cuneus itidem durior est adhibendus: quandoquideni nullum adhuc experimentum, quod sciam, adferri possit extirpati hujuscemodi morbi, nisi per *Salivationem* ab *Hydrargyro* excitatam: quicquid tam doctorum nonnulli, quam in doctorum de aliis sanandi modis satis temerè & audacter effutiverint. Cum itaque *Salivatio* omnem hic numerum absolvat, id tantum mihi incumbit ut quæ in eâ excitandâ, tum etiam regendâ, & ratio (qualis qualis ea demum fuerit,) & observatio rationi suffragata mihi dictaverint, edisseram.

Lues con-
firmata
Curatio.

In principio autem ne conjecturâ quidem assenti possum quid sibi velint crebra ista monita quibus de corpore remediis *Catharticis*, & *Digerentibus*, Balneo puta & ceteris id genus, rite præparando, ita serio cavetur; Ut de Venæsectione jam taceam, cui nonnulli hic loci primas deferunt.

Quum

Quum enim, si veritati sit litandum, eo res redigatur ut *Veneno Salivatio* procuranda sit (neque enim adhuc infotescit salubre aliquod medicamentum quo possit excitari, neque æger sine ejus ope in tuto collocari potest,) quæritur utrum corpori constantibus adhuc viribus vegeto & valenti, ac proinde frangendis inimici conatibus haud impari ; an eidem missione sanguinis & tenui diætâ jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubiè satius esse duxerit æquus rerum æstimator nihil agere, quam ita importunè fatagendo nocere. Quid quod experientia testatur, nullis evacuationibus, aut alio modo infirmatos salivationis impetum multò melius sustinere, quam eos quorum quasi ante prælum incisi sunt nervi ?

Misso itaque damnosof omni hujusmodi præludio, statim atque accersor *Unguentum* præscribo *ex Axungia Porcine* 3 ij. & *Mercurii crudi* 3 j. Neque oleum aliquod è calidioribus, neque aliud quid admisceo ; cum deterius fiat Unguentum, si quod adjecta ista fraxnum injiciant, & nihilo efficacius, si nihil prorsus agant : Et fortasse additamenta ejusmodi sub nomine *Correctivorum*, idenī hîc præstant (si quid tamen præstant) quod *Catharticis* adjuncta judice experientiâ, solent præstare ; tormenta nempe excitant, & catharsin reddunt laboriosorem, à lucâ scilicet inter Antidotum & Catharticum, cuius vis omnis purgans in eo posita est quod naturæ hominis inimicitur. Verum ut tertia parte dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam quâ accersor includendo) manibus suis æger perungat injungo ; ita tamen ut neque axillas, neque inguina attingat uspiam, & abdomen panno laneo tenuiore circumposito

posito & posterius consuto, à linimenti contactu diligenter muniat. Post tertiam inunctionem gingivæ ut plurimum intumescunt, & *Ptyalismus* suboritur. Si vero intra tres dies post ultimam inunctionem idem haud procedat, tum gr. viij. *Turbitis Mineral.* in *Conserv. ros. rubr.* exhibeantur ægro, qui post singulas vomitiones aut sedes sumat haustum liquoris possetici calidé. Cum expuere inceperit, id jam medico negotii tantum est ut gradum salivationis scrupulosè expendat, ne invocatis temere suppeditiis, salivationem eo usque evehat ut æger de vita periclitetur. Ubi jam *Ptyalismus* statum debitum fuerit adeptus (in quo expuatur ut plurimum libræ quatuor spatio Nycthemeri,) vel symptomata, etiamsi pareius expuat æger, evanuerint (quod plerumque contingit post quartam diem à statu salivationis;) & indusum & tori lintealii aliis, quæ à quo ultimo lavabantur usurpata aliquandiu suere, sunt permutanda: cum priora ista unguento infecta salivationem & magis quam erat opus intendere, & longius protrahere quam ægro expediat, apta nata sint. Quod si forte prius elanguescat salivatio quam symptomata penitus disparuerint, extimulanda subinde est *Mercurio dulci ad Di. pro dosi exhibito.*

Nonnunquam accidit, præfertim in corporibus iuuentibus, quod post unam vel alteram inunctionem (nempè simul ac Hydrargo sanguis affici inceperit) natura illico per intestina hunc hostem expellere satagat, unde non solum dejectiones mucosæ & tormina ventris, ut in iis qui dysenteria laborant, eveniunt, verum etiam curatio morbi impeditur, utpote qui salivationi tantummodo cedere solet. In hoc casu à Mercurio sive extra

applicito, sive intrà assūpto, prorsus absisten-
dum, donec hæc symptomata penitus evanuerint;
atque porro dictus alvi fluxus (qui plerumque
accidit, antequam salivatio bene allurgat) sisten-
dus est usu *laudani liquidi*, ita dosim augendo atque
repetendo prout urgeat symptomata; aut *Diastordii*
si squidrachmā, aliquoties prout opus fuerit, de-
voratā. Diarrhœā tandem cohibitā, salivatio de-
bito modo procedere solet, quæ antea vix appa-
reret.

Convalescente de ceteris agro, nisi quod os adhuc
exulceretur (qui genuinus est ptyalismi fructus) sa-
livatio quæ jam indies imminuitur, nec purgatione
nec alio modo quocunq; sistenda est: fieri enim po-
test ut etiam post consopitum dolorem, atque
exiccata ulcera aliquid de morbi somite adhuc in
corpo delitescat, bella denuò morurum; nisi sibi
permittatur sputatio illa moderata, quæ postquam
redintegratā sanitate homo se auræ liberori ali-
quandiu exposuerit, desistura est. Periculorum ita-
que esse arbitror Ptyalismi jam abitursentis & mox
evanituri reliquias vel *Catharsi* deducere, vel *Lig-
norum decolto* exicare velle; à quâ *Ptxi*, quæ
vulgò obtinet specie vel Mercurii e corpore eli-
minandi, vel corrigendæ ejus malignitatis, nascun-
tur sine dubio frequentes ista *Recidiva* quæ miseris
accidunt, sanitatem tandem aliquando post tan-
tum impensarum, tot exantlatos labores, tantum
tædii devoratum anhelantibus; ad quam etiam
certò pervenissent, si salivatio non nisi suo tem-
pore determinaretur. Longè itaque consultius
esset, Ptyalismum promovere *Mercurio dulci* se-
mel in hebdomade exhibito, etiam postquam om-
nino convaluerit & jam sub dio versetur (quod
&

& ego per menses aliquot fieri aliquando jussi,) quam eundem præmaturius inhibere.

Quantumlibet autem à catharsi in salivationis declinatione ob jam dictas causas abhorream, fieri tamen potest ut in ejusdem statu ea nec prætermitti possit, nec debeat, quoties scilicet re male gestâ, eosque fuerit evecta salivatio ut jam ægri vitæ metuatur: quo in casu non tutum modo est, sed & necessarium etiam Cathartico ingestu Ptyalismum ad eum gradum deprimere, ut cum ægri *enopria* procedat, qui deinde suo juri relinquendus.

Si quis jam quærat, an nudâ Salivatione contenti esse debeamus, nec Catharticis, nec aliis remediis solennibus in usum, post eam peractam, revocatis? Respondeo, præter jam dicta, quibus & ratio astipulatur, & experientia, me velle doceri quam ob causam magis sit necessarium purgare post Salivationem, quam Salivationem excitare post Catharsin, cum remedia purgantia (*Scammoniata* maxime & id genus acria) malignitatis quidpiam in corpore relinquant, quod naturæ tamen committimus, cuius vi tandem subjugatur istud quicquid est veneni, eo scilicet qui purgatus fuit ad regimen consuetum, exercitium, & liberiorem aeris usum se recipiente. Atque id porro libenter scire velim, quâ demum arte freti Mercurii reliquias per Catharsin expellere conantur, cum genuinam illam ac prope unicam methodum (per salivationem scilicet) quâ natura id efficere solet ac debet, non solum negligamus, sed etiam impediamus? Hujusmodi autem hallucinationes minimis ipsis rationis scintillulis imputandæ sunt, quibus nos miseri mortales tantum prædicti, ad

veritatem in profundo demersam non penetrantes, quamlibet ejus umbrā & speciem amplectimur, p̄o Junone, quod aiunt, captantes nubem; mox colloquia miscentes, prajudicia male fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantasmatā nostra & delirantium insomnia p̄o principiis Apodi&icis haberi velimus; cuius specimen, ni fallor, præ manibus nobis est.

Quamvis autem in plerisque Curatio modo jam dicto absolvatur, viz. *Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith Minerali* Ptyalismo haud rite procedente, *Mercurio* item *dulci* ad vires aliquot, eodem justo citius fatiscente; serio tamen animadvertisendum est in quibusdam reperi-ri idiosyncrasiam sive temperamentum quoddam peculiare tam salivationis respectu, quām purgationis (atque eadem plerunque in iisdem, ut qui ægrè purgantur, ægrè etiam ad Ptyalismum perdu-cantur,) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multò minus salivationem eam procurare quæ malo era-dicando par sit. In hujusmodi ægris Medicis sum-mopere cavendum est ne animo nimium obstinato salivationem importuniūs urgeat, recalcitrante naturâ, atque ab isto evacuationis genere prorsus abhorrente; quod qui minus intellectu agros haud paucos letho dederunt: Etenim in corporibus ita factis, quotiescumque medicamenta, sive externa illa fuerint, sive interna, pertinaciter ingemina-teris, loco salivationis perfectæ nil præter ven-tris tormenta, & dejectiones dysentericas obtine-bis, naturâ per hanc portam Hydrargyri virus amoliente; vel dolores ventriculi & ægritudines, sudores frigidos, horrendaque alia symptomata accerces,

accerses, ita ut æger tantum non agat animam, fortè etiam mox eam evomat. In his licet Medico concedi possit, ut postquam ad dies quatuor vel quinque à postremā inunctione salivationem frustrā præstolatus fuerit, inunctionem jam sàpè dictam, & *Turbit Minerale* denuò repetat (interiectis inter singulas inunctionum vices diebus aliquot;) religiosè tamen cavere debet, nè cùm tanto conamine salivationem incasum sollicitaverit, eam per vim invitæ naturæ extorquere pergit. Hic itaque modus, quantum ego judicio valeo, Medico tenendus est, ut ubi primùm vel ægritudo ventriculi, vel ventris tormenta succedant, statim sibi temperet à remediis adhibendis donec ea penitus evanuerint symptomata; pluribus enim & fortioribus remediis ad cogendam *quæsas arti-
terias* salivationem accumulatis, *Dysenteria* certo certius tormenta ventris, & ventriculi ægritudinem Mors excipiet. Cùm ex adverso si lente festinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* i. semel aut bis in septimanā exhibendo, vel per se, vel cum 3 j. *Discordii*, si æger in Diarrhoeam propensior sit, tandem aliquando cum bonis ægri rebus optatā potietur arenā. Quantumvis enim Ptyalismus ad plenum nunquam assurget, æger tamen copiosius quam pro more solito expuet, & fætor justæ salivationis comes neque imminutiorem hanc destituet: unde evincitur sanguinem & humores eam sive putrefactionem, sive alterationem, quacunque ea demum sit, attigisse, quæ vel parit salivationem, vel cum ea nascitur. Atque hâc Methodo universa hujus morbi symptomata tandem expugnabis, concessu tuitique debito temporis spatio.

Observandum est autem, quod licet salivatio remedia alia, qualiacunque ea fuerint, in extirpandâ *Lue confirmatâ* longe exuperet, *Gonorrhœam* tamen cum *Lue concurrentem* neutiquam valet sanare; nec sistetur illa, hâc jam penitus devictâ: unde rectè colligitur nullam vim specificam Mercurio inesse quâ Venerea Lues immediate debellari possit; quamlibet *Specificum mediatum* forte dici mereatur, in quantum mediante ptyalismo morbuni expellat; pari fermè *καταχρήσι* (quod alias subinnui) atque scalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat appellari. Sed ut ad rem redeam. Quoties *Lues & Gonorrhœa* una stabulantur, vel ante Salivationem, vel cù jam perfectâ, *Gonorrhœæ* curatio tentanda est; quod & tutius fit, me judice, & facilius etiam post finitam salivationem, cùm Luem habens comitem *Gonorrhœa ægrius* dometur; quæ vero à prægressâ salivatione quadantenus subacta fuit, minori negotio expugnari soleat. At verò Catharticis religiosè abstipendum est quousque vel minimæ salivationis reliquiæ supersint; Quamobrem *Turbith Minerali* semel aut bis in hebdomade exhibito securius rem committemus, quàm aliis Purgantibus quibuslibet, cuius vi promovebitur aliquantulum ptyalismus, dum interim materia *Gonorrhœam* committens paulatim excernatur.

Porro observandum est, si tumor ossi alicui, *Exostosis* vulgo dictus, insideat, qui etiam tamdiu permanserit ut os jam carie afficiatur; incassum prorsus erit sive salivatione, sive aliâ aliquâ methodo curationem aggredi, nisi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Castricâ* dehundandum, & quamprimum idem, quod aiunt, *exfoliandum*,

foliandum, usū scilicet remediorum quæ intentioni hanc implere solent.

In *Ore exulcerato*, quod Salivationem passis ita familiare, si vel æger dolori ferendo par non sit, vel eo usque illud excorietur ut sanguine diffluat, idem nocte dieq; vel *agnâ Rosarum Damascenarum*, vel *lacte aquâ permisto*, vel *bordei*, *radic. Althæa*, & *semin. Cydoniorum decocto* sæpiissimè proluendum est. Unicum hoc symptoma memorabile, quod scio, salivationi accidit, saltem quoties ea more debito administratur; & sanè si *dolor & oris exulceratio* arte aliquâ protelari potuerint, haud multo esset molestior morbi hujus curatio, quam est aliorum aliquot longè minus famigeratorum.

Dietam quod spectat & reliquum ægri regimen, eadem prorsus in *Salivatione*, saltem donec ad finem jam ferè vergat, ac in *Catharsi* imperanda censeo: Cùmque ei qui medicamentum aliquod purgans assumpsit, id tantum incumbat ut se in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis *ευπέπλοις* moderate vescatur, nondum mihi constat quo nomine vel lecto semper addicatur qui Ptyalismum subit, vel à victu modico arceatur, qui scilicet naturæ cum veneno confliktanti vires animumque addat; unde etiam naturâ tanto oneri succumbente, haud pauci, spiritibus, atque omni vitæ robore diaphoresi, purgationibus, & jejunis supervacuis (præter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhaustis, miserè confecti sunt: Persæpe etiam morbo jam pulso, æger eâ spirituum copiâ quâ erat opus ad redintegrandam sanitatem destitutus, præ imbecillitate concidit; aut si forte *Libilitanam* valeat effugere, tot tantisque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non sit vivere.

De quibus Poeta è Ncotericis haud ineleganter.

Graviora morbis patimur remedia;

Nec vita tanti est, vivere ut possis, mori.

Hic autem in promptu est istam objectionem diluere, quâ sit ut nonnulli hoc morbo, (scilicet in statu ejus modò dicto) male multati in Galliam conimigrare cogantur ut ab eo liberentur? Cujus rei hanc esse rationem, quantum judicare possum, existimo; Hujusmodi ægris, œconomia illorum corporum eversâ ac viribus prostratis, apud nos ær crassus ac humidus resaciendis minus idoneus est, cum iste Gallia, utpotè qui salubrior ac magis serenus, spiritus corporis & vires deperditas instaurare aptus sit: Non quod Practici ibidem degentes, utut docti quidem, methodum quâ hic morbus devinci possit, melius callent, quam nos hic in Angliâ. Sed ut ad Diætam revertar.

Existimo itaque (& experientia mecum facit) quod præter juscum Avenaceum, Panatellam, Lac cerevisiatum, & Cerevisiam tenuem tepefiam, &c. juscula insuper è carne Vitulinâ, Pullorum, atque alia ejusmodi in mediocri quantitate ægro & possint concedi, & debeant; atque ut, ubi primum eosque subsederit gingivarum tumor ut dentes conserere valeat, Cuniculorum, Pullorum, Agnorum carnes, atque ejusmodi teneriores, at parçâ manu, sint indulgenda; ut vel in lecto se contineat, vel ad ignem scdeat, prout hoc vel illud magis allubescat animo: Cum enim Ptyalismo expugnetur hic morbus, non Diaphoresis, harioriando non sum quorsum æger, nullâ urgente necessitate, nimio calore maletur.

Dida

RESPONSORIA.

71

Dicit Methodus uti expeditior est, cum neque tot dies corpori ante salivationem præparando inutiliter insumendos, nec frequentes istas purgationes, aut decocta solennia post salivationem, ægris imponat; ita certissimus sum eandem longe faciliorem esse, minus it idem periculosa, & minus recidiva obnoxiam: quod experimento suo discet quisquis in alterâ praxi versatus, ad hanc se deum conferet. Mihi saltem ex animi sententiâ successit in quamplurimis ægris; quorum nonnulli salivationis tedium & laborem plus semel irrito conatu exaptlaverant, recidivam semper denuò passi, ex occasionibus, & propter causas quas sùprâ memoravimus.

Non est autem, Vir Candidissime, cur tuam fidem verborum ambagibus anxiè sollicitem, qui jamdudum de probitate meâ persuasissimus, existimationi etiam nostra favere dignaris. Plura itaque de hoc morbo non addo, cum mihi neutiquam placeat, nec placebit unquam, longis verborum ambagibus & sermonibus ἀποστολοῖς nucleus involvere, quo rei caput, seu *Nili* fons, ægrius innotescat. Quantulicunque autem sit hoc opusculum sive pretii, sive molis, id ut boni consulas rogo; cum illud eo præcipue fine elaborarem, ut & in bonum publicum cederet, & quo in te essem animo palam testarer: quantumlibet autem magni te faciam, major tamen adhuc tibi honos debetur & à me, & ab iis quibus summa illa tua eruditio, morum suavitas, animique candor, cæteræque virtutes laude dignissimæ ita clare eluescunt. Haud equidem tibi assentor, quoties profiteor me tuam amicitiam, ex quo me primùm eā condecorabas, inter illa quæ mihi comparavi pretiosissima

tiofissima luculentissimaque semper habuisse. Inter alia enim in brevi vita curriculo à me observata eximium est istud, (quod etiam filio meo commendatissimum esse volo) hominum sc. probitate caterisque virtutibus praezellentium consuetudinem semper mihi commodo vertisse atque emolumento; atque ex adverso pravorum amicitiam (nisi ea potius, combinatio, sive etiam coniuratio dicenda sit, quæ in virtute non fundatur) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me læserint unquam, tamen nescio quo pacto, tandem aliquando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quippiam affricasse. Vale, Vir Humanissime, & amare perge

Tui semper Observantissimum
THO. SYDENHAM.

F I N I S.

DISSERTATIO EPISTOLARIS

A D

Specatissimum Doctissimumq; Virum
GULIELMUM COLE, M.D.

D E

Observationibus nuperis circa cu-
rationem Variolarum Confluentium;

Nec-non de

AFFECTIONE HYSTERICA.

P E R

T H O . S Y D E N H A M , M . D .

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis R.N. impensis Walteri Kettily, ad Insigne
Capitis Episcopalis in Coemeterio D. Pauli, 1685,